

Z p r á v a

z porad vedoucích zařízení školního stravování v Kraji Vysočina ve spolupráci s OBIII
ve dnech 11. – 15. 03. 2013

11. 03. 2013 Jihlava, 12. 03. 2013 Třebíč, 13. 03. 2013 Pelhřimov, 14. 03. 2013 Žďár nad
Sázavou, 15. 03. 2013 Havlíčkův Brod

Přítomni: dle prezenční listiny

Program:

1) Rozpočet přímých nákladů na vzdělávání

(použity materiály MŠMT ČR)

Postup při financování krajského a obecního školství na rok 2013 je definován zákonem č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a výše a struktura zdrojů a závazných ukazatelů návrhem zákona o státním rozpočtu České republiky na rok 2013.

V souladu se školským zákonem lze finanční prostředky státního rozpočtu vyčleněné v rozpočtu resortu školství pro krajské a obecní školství alokovat do rozpočtů jednotlivých krajů výhradně kombinací výkonového (normativního) a programového (rozvojové programy) financování s tím, že v roce 2013 představuje programová část financování pouhých cca 0,4 % disponibilních zdrojů a maximální objem zdrojů je do rozpočtů jednotlivých krajů rozepsán normativním způsobem financování prostřednictvím republikových normativů.

Rozpočet běžných výdajů pro rok 2013 v republikovém měřítku je vyšší o cca 1,5 mld. Kč (tj. o cca 1,8 %), z toho v oblasti mezd a odvodů o cca 593 mil. Kč (tj. o cca 0,76 %) a v oblasti ONIV (včetně zvýšení dotací pro církevní školství) dokonce o cca 917 mil. Kč (tj. o cca 15 %).

Republikové normativy podle § 161 školského zákona stanovuje ministerstvo jako výši výdajů připadajících na vzdělávání a školské služby pro jedno dítě, žáka nebo studenta příslušné věkové kategorie v oblasti předškolního, základního, středního a vyššího odborného vzdělávání ve školách a školských zařízeních zřizovaných kraji, obcemi a svazky obcí na kalendářní rok. Výši výdajů se zde míní celková výše neinvestičních výdajů poskytovaných ze státního rozpočtu podle § 160 odst. 1 písm. c) a d) školského zákona, členěných na mzdové prostředky + odvody a na ostatní neinvestiční výdaje (dále jen „ONIV“). Součástí republikových normativů je také vyjádření limitu počtu zaměstnanců připadajících na 1 000 dětí, žáků nebo studentů v dané věkové kategorii.

Do celkového objemu neinvestičních výdajů se vedle výdajů na vzdělávání v příslušných druzích škol (tj. v MŠ, ZŠ, a denní formě vzdělávání v SŠ, konzervatořích a VOŠ) zahrnují i výdaje na ostatní formy vzdělávání v SŠ, konzervatořích a VOŠ, výdaje na stravování, ubytování a na zdravotní postižení dětí, žáků nebo studentů, výdaje na zájmové vzdělávání, ostatní volnočasové aktivity, výdaje na poradenské služby atd.

Republikové normativy slouží pro rozpis rozpočtu finančních prostředků státního rozpočtu na jednotlivé kraje. K rozpisu rozpočtu na jednotlivé školy a školská zařízení pak slouží krajské normativy (§ 161 odst. 2 školského zákona), jejichž stanovení a použití je v přenesené působnosti krajských úřadů. Členění krajských normativů, ukazatele rozhodné pro jejich stanovení apod. stanoví vyhláška č. 492/2005 Sb., o krajských normativech, ve znění pozdějších předpisů.

Stejně jako v předchozích letech i pro rok 2013 se stanovuje pět základních kategorií podle poskytovaného vzdělávání:

1. dítě v předškolním vzdělávání (tzn. **kategorie 3-5 let**),
2. žák plnící povinnou školní docházku (tzn. **kategorie 6-14 let**),
3. žák v denní formě středního vzdělávání s výjimkou žáka plnícího povinnou školní docházku; vč. žáků 1. – 2. ročníků nástavbového studia v denní formě vzdělávání –

- žáci nástavbového studia jsou zahrnuti do této kategorie od roku 2009 (tzn. **kategorie 15-18 let**),
4. student v denní formě vyššího odborného vzdělávání (tzn. **kategorie 19-21 let**),
 5. počet lůžek v krajských zařízeních ústavní výchovy (KZÚV) pro děti a mládež (tzn. **kategorie 3-18 let v KZÚV**).

Návrh rozpočtu RgŠ ÚSC v oblasti ONIV na rok 2013 byl oproti roku 2012 významným způsobem posílen, a to v celkové výši 867 mil. Kč. Toto zvýšení umožnilo zvýšit složku ONIV RN 2013 na cca dvojnásobek oproti roku 2012 v republikové úrovni.

K rozpisu rozpočtu na úrovni krajů slouží krajské normativy, které stanovuje krajský úřad v přenesené působnosti.

Krajské normativy pro školní stravování v roce 2013 podle počtu strávníků a jednotlivých typů stravovacích provozů, nejsou změněny.

Zohledněna průměrná mzda a ONIV.

Pro samostatné jídelny a samostatný domov mládeže platí i nadále zvýšený mimonormativ použitý na pokrytí managementu organizace (u samostatných školních jídelen činí 1 mil. Kč).

V roce 2012 průměrná mzda nepedagogického pracovníka činila 14 162,- Kč, krajské školy nepedagogický pracovník průměrná mzda 15 990,- Kč, obecní školy 13 528,- Kč.

Srovnání počtu zapsaných dětí, žáků, studentů roku 2012 a 2013

MŠ +520 dětí, ZŠ + 199 žáků, SŠ – 1232 žáků, VOŠ + 49 studentů a DD – 8 lůžek,

Rozpočtovaný plat nepedagogického pracovníka – školní jídelny pro rok 2013 ve výši 12 575,-Kč.

Ponehána rezerva ve výši 2% z objemu prostředků na přímé náklady ve vzdělávání.

Na základě krajských normativů a příslušných výkonů se pak určí objem přímých vzdělávacích výdajů jednotlivým právníkům osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení.

Pro právníky osoby vykonávající činnost škol a školských zařízení zřizovaných obcemi zpracují návrh rozpočtu obecní úřady obcí s rozšířenou působností. Na základě výsledků projednávání krajský úřad buď potvrdí normativní rozpis nebo tento rozpis odpovídajícím způsobem upraví.

Finanční prostředky na úhradu přímých výdajů zasílá krajský úřad přímo na účet právníků osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení. I v roce 2013 budou finanční prostředky zasílány ve dvouměsíčních intervalech, tj. 6x během roku 2013.

Rozpis rozpočtu je proveden ve struktuře závazných ukazatelů:

1. Neinvestiční výdaje (NIV) celkem, z toho:

Mzdové prostředky (MP) celkem, z toho:

- prostředky na platy

- ostatní platby za provedenou práci (OPPP)

2. Limit počtu zaměstnanců

Jako orientační ukazatele jsou stanoveny:

1. odvody (pojistné a FKSP)

2. ostatní neinvestiční výdaje (ONIV)

Jedná se o tzv. přímé výdaje na vzdělávání, které jsou definované v § 160, odst. 1, písm. c), resp. d) školského zákona.

Metodika rozpisu regionálního školství na rok 2013: <http://www.kr-vysocina.cz/metodika-rozpisu-rozpocetu-primych-vydaju-na-vzdelavani-na-rok-2013/d-4049388/p1=9077>.

K projektu UMBESA: určeno pro obvod Jihlava

Č. projektu: M00225, projekt je podporován v rámci společné iniciativy Evropské teritoriální spolupráce Evropského fondu pro regionální rozvoj. Nositelem projektu (leaderpartnerem) je Agentura RMA Vídeň, partneři projektu Vysoká škola Vídeň, Jihočeská universita Č. Budějovice a SŠOS Jihlava. Projekt chce podpořit zvýšené využití biologických, regionálních a sezónních potravin ve stravovacích zařízeních a zároveň zkvalitnit vzájemnou výměnu informací mezi jednotlivými stravovacími zařízeními, dodavateli, výrobcí a dalšími subjekty. **Cílem** je mimo jiné vybudování komunikační sítě mezi zainteresovanými subjekty. Součástí projektu jsou i vzdělávací aktivity pro zúčastněné subjekty.
(Libor Kopecký, projektový manager SŠOS Jihlava)

2) Zveřejněné Prohlášení Potravinářské komory

k situaci v potravinářském sektoru a k podpoře českých potravin na stránkách MZe ČR vede k zamyšlení.

Český potravinářský průmysl čelí v poslední době nejen tlaku obchodních řetězců na co nejnižší ceny svých výrobků a zvýšenému DPH u potravin, ale také negativnímu mediálnímu obrazu českých potravin. Výsledkem je, že řada spotřebitelů ustupuje od nákupu českých potravin, a nebo dokonce přímo od nákupů v České republice, což má za důsledek zvyšování dovozu nekvalitních a levných produktů ze zahraničí i posilování tzv. přeshraniční nákupní turistiky.

Situace v potravinářském sektoru v České republice se v posledních letech vyvíjí velmi nepříznivě. Výrobci potravin dlouhodobě bojují s tlakem obchodních řetězců na co nejnižší cenu dodávaných výrobků, jehož důsledkem je úplná degradace jejich kvality, která se již stala v obchodních kruzích hanlivým výrazem, tlaku, majícímu za důsledek, rostoucí dovoz levných náhražek ze zahraničí - masných výrobků bez masa, mléčných bez mléka, čokolád bez kakaa atp.

Informace o potravinách: webový portál: www.bezpecnostpotravin.cz

3a) Dne 18. 12. 2012 byla schválena novela zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech, s účinností od 1. 1. 2013 (jedná se o zákon č. 501/2012 Sb.).

!Příjem dotací (týká se pouze obcí a kraje, nikoliv škol a školských zařízení)!

Odpověď na časté dotazy ze školních jídelen ke zřízení speciálního účtu, daňových zákonů.

Tato novela se významně dotýká všech obcí i dobrovolných svazků obcí, neboť pro ně zavádí povinnost zřídit si účet u ČNB. Účet bude sloužit pro příjem dotací ze státního rozpočtu, státních fondů, Národního fondu. Protože každá obec je příjemcem příspěvku na výkon státní správy, případně dalších dotací, **musí tento účet zřídit každá obec**. Nový účet musí zřídit i obec, která již má v minulosti veden účet u ČNB, protože se jedná o účet s jiným předčíslem a jiným účelovým určením (např. pro příjem dotací ze SFDI). Nové účty obcí u ČNB je nutné zřídit nejpozději do konce března 2013. Dotace poskytované po tomto datu budou již zasílány obcím prostřednictvím těchto účtů. Vedení účtu je zpoplatněno. Protože na účtu nelze provádět hotovostní operace tzn. vybírat a vkládat hotovost, ani k nim nebudou vydávány platební karty, musí obec vést nadále svůj běžný účet.

Od 1. 1. 2013 nabývá účinnosti zákon o Finanční správě ČR, kterým dochází k rozsáhlé změně v organizaci daňové správy v České republice. 199 finančních úřadů k 31. 12. 2012 zaniklo včetně jejich bankovních účtů určených k placení daní. Od 1. ledna 2013 je výběrem daní pověřeno 14 finančních úřadů s krajskou územní působností a 199 finančních úřadů se transformuje na územní pracoviště jednotlivých finančních úřadů. Pro subjekty se sídlem v

Kraji Vysočina je místně příslušným finančním úřadem Finanční úřad pro Kraj Vysočina, Tolstého 2, Jihlava.

Pro správné zaplacení daní od 1. 1. 2013 je třeba znát nové číslo účtu místně příslušného finančního úřadu. Toto číslo účtu se skládá z předčíslí, matrikové části a směrového kódu České národní banky za lomítkem, které je vždy 0710.

Předčíslí bankovního účtu určuje druh daně, která se platí. Předčíslí zůstávají v platnosti, od matrikové části se předčíslí odděluje pomlčkou.

Matriková část bankovního čísla určuje konkrétní finanční úřad. Všechny bankovní účty jednoho finančního úřadu mají shodnou matrikovou část. Finanční úřad pro Kraj Vysočina má matrikovou část 67626681.

3b) Stabilizační balíček

V částce 187/2012 Sbírky zákonů vydané dne 27. 12. 2012 byl pod č. 500 publikován zákon o změně daňových, pojistných a dalších zákonů v souvislosti se snižováním schodků veřejných rozpočtů.

Zákon přináší nové **sazby DPH ve výši 15 % a 21 %**, daně z převodu nemovitostí ve výši 4 %, novou solidární daň ve výši 7 % pro lidi s příjmem přibližně nad sto tisíc korun měsíčně, zvýšena je srážková daň na příjmy firem nemajících sídlo v ČR na 35 %. Starobní pracující důchodci nebudou mít nárok na základní slevu na dani, absolventům, mladistvým a invalidním důchodcům již nebudou moci firmy dávat nižší než minimální mzdu. Zákon snižuje nárok na vrácení spotřební daně z takzvané zelené nafty. Dále jsou zrušeny maximální vyměřovací základy pojistného na veřejné zdravotní pojištění, živnostníkům vzrostou minimální zálohy na důchodové pojištění na 1 890 Kč.

Zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2013 (část 1. 1. 2014, část dnem nabytí účinnosti zákona č. 458/2011 Sb., část 1. 1. 2016).

3c) DPH

V částce 188/2012 Sbírky zákonů vydané dne 31. 12. 2012 byl pod č. 502 publikován zákon, kterým se mění zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Novela zákona mimo jiné zavádí černou listinu neplatičů DPH, u nově registrovaných plátců obligatorní měsíční zdaňovací období. Elektronické faktury budou mít stejnou váhu jako ty papírové.

Zákon nabývá účinnosti dnem 1. 1. 2013 (část 1. 4. 2013, část 1. 1. 2014, část dnem nabytí účinnosti zákona č. 458/2011 Sb.).

4) Změny ve Sbírce zákonů ČR ve vztahu ke školství

Vyhláška č. 371/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 177/2009 Sb., o bližších podmínkách ukončování vzdělávání ve středních školách maturitní zkouškou

- zohlednění projednávané novely školského zákona (sněmovní tisk 732) a některé další technické změny (zejm. promítnutí zrušení třetího povinného zkušebního předmětu, sjednocení úrovní obtížnosti, hodnocení písemných prací z českého jazyka a literatury na školách, zavedení možnosti konat písemné práce ještě před ukončením posledního ročníku středního vzdělávání)
- účinnost dnem 9. 11. 2012
- [částka 139 Sbírky zákonů ČR](#)

Zákon č. 370/2012 Sb., kterým se mění školský zákon

- zrušení povinnosti vzájemné úhrady neinvestičních výdajů v návaznosti na novelu zákona č. 243/2000 Sb., o rozpočtovém určení daní; **úpravy maturitní zkoušky**
- účinnost 1. 1. 2013 (úpravy maturitní zkoušky dnem vyhlášení, tj. dnem 9. 11. 2012)

- [částka 139 Sbírký zákonů ČR](#)

Zákon č. 333/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 109/2002 Sb., o výkonu ústavní výchovy nebo ochranné výchovy ve školských zařízeních a o preventivně výchovné péči ve školských zařízeních a o změně dalších zákonů

- koncepční změny směřující k větší prevenci a poradenství, vč. možnosti poskytování speciálně pedagogických a psychologických služeb formou ambulantní péče; z dalších změn: rozšíření možnosti dobrovolného pobytu po skončení ústavní výchovy, nový systém stanovení příspěvku na úhradu péče, kapesného, osobních darů atd. pomocí nařízení vlády, možnost zřizovatele udělit výjimku z nejnižšího počtu dětí za předpokladu uhrazení zvýšených nákladů, zrušení povinnosti vymáhat náklady za dopravu z útěku z příjmů dítěte, upřesnění oboustranné informační povinnosti OSPOD a ředitelů zařízení, zamítnutí žádosti o dobrovolný pobyt po skončení ústavní výchovy označeno jako výkon státní správy, vypuštění ustanovení o ukládání pokut MŠMT, zmocnění pro vydání vyhlášky o standardech kvality péče; rozšíření zákonného zmocnění ředitele pro zastupování dítěte i ve věcech zásadní důležitosti (pokud jeho zákonní zástupci neplní své povinnosti nebo nejeví o dítě skutečný zájem), vyžaduje-li to zájem dítěte
- účinnost dnem 1. 11. 2012
- [částka 123 Sbírký zákonů ČR](#)

Vyhláška č. 279/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 74/2005 Sb., o zájmovém vzdělávání

- nová úprava podmínek úplaty, činnost školní družiny i mimo zapsané místo poskytování této školské služby, výchova k dobrovolnictví jako další cíl a další zpřesnění
- účinnost dnem 31. 8. 2012
- [částka 97 Sbírký zákonů ČR](#)

Vyhláška č. 256/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 48/2005 Sb., o základním vzdělávání a některých náležitostech plnění povinné školní docházky

- úprava vyhlášky s ohledem na přijatou novelu školského zákona, dále mj. upřesnění pravidel pro plavecký výcvik, přístup do budovy školy a zajištění dohledu, prodloužení doby pro oznamování plánovaných akcí rodičům, zpřesnění pravidel pro výpočet průměrného počtu žáků ve třídě školy, zjednodušení ustanovení o hodnocení žáků, úprava ustanovení o plnění PŠD v zahraničí
- účinnost dnem 1. 9. 2012, vyjma nová pravidla pro plnění povinné školní docházky v zahraničí a v zahraniční škole v České republice
- [částka 87 Sbírký zákonů ČR](#)

Vyhláška č. 214/2012 Sb., kterou se mění vyhláška č. 14/2005 Sb., o předškolním vzdělávání

- provedení možnosti přijmout ke vzdělávání v MŠ děti, které se v souladu s § 34 odst. 9 školského zákona nezapočítávají do počtu dětí v mateřské škole pro účely posouzení souladu s nejvyšším povoleným počtem dětí zapsaným v rejstříku škol a školských zařízení („dítě pro zbývající dobu“): pravidla pro dohodnutí docházky dětí do školy a pro změny, pro zařazení do tříd a pro maximální úplatu

- účinnost dnem 1. 7. 2012
- [částka 76 Sbírky zákonů ČR](#)

Zákon č. 198/2012 Sb., kterým se mění zákon č. 563/2004 Sb., o pedagogických pracovnících a o změně některých zákonů

- komplexní úprava předpokladu odborné kvalifikace některých kategorií pedagogických pracovníků, včetně výjimek v § 30 a násl., úprava § 24 odst. 4 – vypuštění prací souvisejících s přímou pedagogickou činností
- účinnost dnem 1. 9. 2012
- [částka 68 Sbírky zákonů ČR](#)

Zákon o specifických zdravotních službách

- dovoluji si Vás upozornit na změnu zákona o specifických zdravotních službách (č. 373/2011 Sb.), s nímž ale také pracujeme. Po vlně kritiky zákonodárci upravili § 59, který upravoval plošnou povinnost preventivních prohlídek i před vznikem pracovního vztahu z dohod o provedení práce (tedy nejen u pracovních poměrů). Tato povinnost byla touto novelou zjemněna, avšak vypadá to, že u regulovaných povolání pedagogických, u nichž zdravotní způsobilost předepisuje zákon o pedagogických pracovnících, stále zůstává – i u „dohodářů“.

[Částka 22 Sbírky zákonů ČR – zákon č. 47/2013 Sb.](#)

Účinnost dnem 1. 4. 2013.

§ 59

Posuzování zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o zaměstnání

(1) Jde-li o osobu ucházející se o zaměstnání, postupuje se při posuzování její zdravotní způsobilosti k práci obdobně jako při posuzování zdravotní způsobilosti zaměstnanců v rámci pracovnělékařských služeb s tím, že

a) vstupní lékařská prohlídka se uskutečňuje u poskytovatele pracovnělékařských služeb, s nímž má zaměstnavatel uzavřenou písemnou smlouvu, nebo u registrujícího poskytovatele, ke kterému vyslal zaměstnavatel ~~zaměstnavatel, na jehož pracovištích jsou vykonávány práce pouze v kategorii první,~~ osobu ucházející se o zaměstnání, ~~nestanoví-li jiný právní předpis 20) jinak a jde-li o práce uvedené v § 54 odst. 2 písm. b) ,,~~

b) zaměstnavatel vstupní lékařskou prohlídku zajistí vždy před uzavřením

1. pracovního poměru,

2. dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, má-li být osoba ucházející se o zaměstnání zařazena k práci, která je podle zákona o ochraně veřejného zdraví prací rizikovou nebo je součástí této práce činností, pro jejíž výkon jsou podmínky zdravotní způsobilosti stanoveny jinými právními předpisy; zaměstnavatel může vstupní lékařskou prohlídku vyžadovat též, má-li pochybnosti o zdravotní způsobilosti osoby ucházející se o práci, která není prací rizikovou a která má být vykonávána na základě dohody o provedení práce nebo dohody o pracovní činnosti, nebo

3. vztahu obdobného vztahu pracovněprávnímu.

Osoba ucházející se o zaměstnání se považuje za zdravotně ~~nezpůsobilou k výkonu práce, k níž má být zařazena, nezpůsobilou,~~ pokud se ~~před vznikem pracovněprávního nebo obdobného vztahu~~ nepodrobí vstupní lékařské prohlídce podle bodu 1, 2 nebo 3. ~~prohlídce.~~

(2) Vstupní lékařskou prohlídku hradí osoba ucházející se o zaměstnání. Zaměstnavatel hradí vstupní lékařskou prohlídku, pokud uzavře s uchazečem o zaměstnání pracovněprávní nebo obdobný vztah, nestanoví-li jiný právní předpis jinak.

Věta první a druhá se nepoužije, jestliže osoba ucházející se o zaměstnání se s případným zaměstnavatelem nebo zaměstnanec se zaměstnavatelem dohodne jinak nebo stanoví-li právní předpis jinak.

(Mgr. Vít Krčál, právník OŠMS, tel.: +420 564 602 956, informace na Školském portálu Kraje Vysočina, legislativa)

4a) K čl. I – novela zákona č. 561/2004 Sb.

K bodu 1 - § 178 odst. 6 až 8

Ruší se povinnost úhrady neinvestičních výdajů za žáky základní školy zřizované obcí a svazkem obcí, včetně výjimek z této povinnosti a včetně zvláštní povinnosti úhrady neinvestičních výdajů dětským domovem a výchovným ústavem.

K bodům 2 a 3 - § 179 odst. 2 písm. b) a § 179 odst. 3

Zrušuje se povinnost úhrady neinvestičních výdajů za děti v posledním roce před zahájením povinné školní docházky vzdělávající se v mateřské škole zřizované obcí nebo svazkem obcí. Taktéž se ruší zvláštní povinnost úhrady ze strany dětského domova.

K bodu 4 - § 180 odst. 1

Pravidla podílu zúčastněných obcí na úhradě výdajů základní školy se společným školským obvodem nebo zřizované svazkem obcí budou vzhledem k nové distribuci prostředků na činnost školy nahrazena pravidly podílu zúčastněných obcí na úhradě výdajů školských zařízení sloužících spádové škole (školní jídelna, školní družina, školní klub).

K čl. II – Účinnost

Účinnost zákona musí být stanovena současně s účinností novely zákona č. 243/2000 Sb. na 1. ledna 2013.

4b) Dopad novely zákona č. 243/2000 Sb. na obecní školství

Novela zákona č. 243/2000 Sb. zavádí do metody výpočtu podílu obcí na procentní části celostátního hrubého výnosu sdílených daní kritérium poměru počtu dětí a žáků navštěvujících školu zřizovanou obcí k počtu těchto dětí a žáků za všechny obce. Počtem dětí se rozumí počet dětí účastnících se předškolního vzdělávání a počtem žáků se rozumí počet žáků plnících povinnou školní docházku.

Platné znění zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění pozdějších předpisů, **s vyznačením navrhovaných změn a doplnění:**

561/2004 Sb.

ZÁKON

ze dne 24. září 2004

o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Obec

§ 178

(1) Obec je povinna zajistit podmínky pro plnění povinné školní docházky dětí s místem trvalého pobytu na jejím území a dětí umístěných na jejím území ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy nebo ochranné výchovy, které se v souladu se zvláštním právním předpisem⁴⁷⁾ nevzdělávají ve školách zřízených při těchto školských zařízeních. Obec

a) zřizuje a zrušuje základní školu, nebo

b) zajišťuje plnění povinné školní docházky v základní škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí.

(2) Na území obce, části obce nebo na území více obcí se vymezují školské obvody spádové školy takto:

a) je-li v obci jedna základní škola zřízená obcí, tvoří školský obvod území obce,

b) je-li v obci více základních škol zřizovaných obcí, stanoví obec školské obvody obecně závaznou vyhláškou,

c) je-li na území svazku obcí jedna základní škola nebo více základních škol zřízených svazkem obcí nebo dojde-li k dohodě několika obcí o vytvoření společného školského obvodu jedné nebo více základních škol zřizovaných některou z těchto obcí, stanoví každá z dotčených obcí obecně závaznou vyhláškou příslušnou část školského obvodu.

(3) Pokud obec nestanoví školský obvod spádové školy a je ohroženo plnění povinné školní docházky žáků uvedených v odstavci 1, rozhodne o školském obvodu spádové školy krajský úřad v přenesené působnosti.

(4) Školský obvod se nestanoví škole, která uskutečňuje vzdělávání výhradně podle vzdělávacího programu pro žáky se zdravotním postižením, a školám zřizovaným jinými zřizovateli než obcí nebo svazkem obcí.

(5) V rámci základní dopravní obslužnosti⁴⁸) území kraje je kraj povinen zajistit dopravu do spádové školy a ze spádové školy, pokud vzdálenost spádové školy od místa trvalého pobytu žáka přesáhne 4 km.

(6) Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák místo trvalého pobytu, povinna hradit obci, která školu zřídila, neinvestiční výdaje této školy připadající na jednoho jejího žáka, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak. Neinvestiční výdaje podle věty první tvoří náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám, které neposkytuje krajský úřad. Toto ustanovení se použije obdobně v případě, že žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené svazkem obcí, jehož členem není obec, ve které má žák místo trvalého pobytu.

(7) Výdaje podle odstavce 6 nemusí obec hradit, jestliže zřizuje školu, ve které má žák zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky, je členem svazku obcí, který zřizuje školu, ve které má žák zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky, nebo je smluvní stranou dohody několika obcí o vytvoření společného školského obvodu jedné nebo více základních škol zřizovaných některou z těchto obcí, pokud má žák v této škole zajištěny podmínky pro plnění povinné školní docházky, s výjimkou případů, kdy se žák vzdělává v základní škole s vyučovacím jazykem národnostní menšiny.

(8) Jestliže dítě umístěné ve školském zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy plní povinnou školní docházku v základní škole zřízené obcí nebo svazkem obcí, na jejichž území nemá místo trvalého pobytu, hradí výdaje podle odstavce 6 připadající na jednoho žáka této školy toto školské zařízení.

§ 179

(1) Obec nebo svazek obcí zřizuje a zrušuje

a) mateřské školy,

b) mateřské a základní školy s vyučovacím jazykem národnostní menšiny za podmínek stanovených v § 14 a

c) zařízení školního stravování sloužící dětem a žákům škol, které zřizuje.

(2) Obec je povinna zajistit podmínky pro předškolní vzdělávání v posledním roce před zahájením povinné školní docházky pro děti s místem trvalého pobytu na jejím území a pro děti umístěné na jejím území v dětském domově. Za tímto účelem obec

a) zřídí mateřskou školu, nebo

b) zajistí předškolní vzdělávání v mateřské škole zřizované jinou obcí nebo svazkem obcí; v takovém případě je obec povinna za každé dítě s místem trvalého pobytu na jejím území, které navštěvuje mateřskou školu zřízenou jinou obcí, hradit této obci její neinvestiční výdaje podle § 178 odst. 6 připadající na jedno dítě této školy, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak.

(3) Jestliže se dítě umístěné v dětském domově vzdělává v posledním roce před zahájením povinné školní docházky v mateřské škole zřízené obcí nebo svazkem obcí, na jejichž území nemá místo trvalého pobytu, hradí výdaje podle § 178 odst. 6 připadající na jedno dítě této školy tento dětský domov.

(3) (4) Obec nebo svazek obcí může dále zřizovat a zrušovat

a) základní umělecké školy,

- b) školská zařízení pro zájmové vzdělávání,
- c) školská účelová zařízení a
- d) školy nebo školská zařízení, které jinak zřizuje kraj nebo ministerstvo, pokud prokáže potřebné finanční, materiální a personální zabezpečení jejich činnosti orgánu, který vede rejstřík škol a školských zařízení.

§ 180

(1) Obec nebo svazek obcí zajišťuje výdaje právnických osob vykonávajících činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, s výjimkou výdajů hrazených z finančních prostředků státního rozpočtu přidělovaných podle § 161 odst. 6 písm. b) a z jiných zdrojů; v případě, že školský obvod přesahuje území jedné obce, zabezpečují výdaje základní školy v tomto školském obvodu a školských zařízení jí sloužících **školských zařízení sloužících základní škole v tomto školském obvodu** dotčené obce poměrně podle počtu žáků s místem trvalého pobytu v jednotlivých obcích, nedojde-li mezi obcemi k jiné dohodě.

(2) Obec může právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, přispívat na další neinvestiční výdaje jinak hrazené ze státního rozpočtu podle tohoto zákona.

(3) Obec nebo svazek obcí přiděluje právnickým osobám vykonávajícím činnost škol a školských zařízení, které zřizuje, dotace stanovené zákonem o státním rozpočtu k částečné úhradě výdajů na provoz a provádí s nimi finanční vypořádání.

Vzhledem k tomu, že byly časté dotazy starostů obcí k dané problematice i z oblasti školního stravování a protikladných názorů na věc, přikládáme odpověď k dané problematice z MŠMT ČR:

vztah zrušení povinnosti hradit výdaje za tzv. dojíždějící žáky podle § 178 odst. 6 zákona č. 561/2004 Sb., o předškolním, základním, středním, vyšším odborném a jiném vzdělávání (školský zákon), ve znění před zákonem č. 370/2012 Sb., k „*nákladům spojeným s výrobou jídla, tzv. věcné režie, za děti, žáky ze škol, které nemají svojí školní jídelnu a stravují se ve školách a školských zařízeních jiného zřizovatele (obecní školy)*“, sdělujeme následující:

1. Podle § 178 odst. 6 školského zákona, před účinností novelizace těchto ustanovení zákonem č. 370/2012 Sb. (1. 1. 2013), byly předmětem náhrady *neinvestiční výdaje školy připadající na jednoho jejího žáka. Neinvestičními výdaji* je třeba rozumět jen výdaje běžné činnosti čili provozní výdaje. *Výdaji připadajícími na jednoho žáka školy* je třeba – v souladu s legislativním pojetím školy jako činnosti (vyjádřeným zejména v § 8 odst. 7 školského zákona) – rozumět pouze výdaje na činnost školy, nikoli již výdaje na jiné činnosti vykonávané právnickou osobou vedle činnosti školy; tedy ani výdaje na činnost školského zařízení, nevylučuje činnost zařízení školního stravování.

K uvedenému se patří dodat, že v praxi se bylo možno setkat také s jiným vymezením hrazených nákladů na tzv. dojíždějící žáky. To bylo umožněno dispozitivní povahou § 178 odst. 6 školského zákona, před účinností novely provedené zákonem č. 370/2012 Sb. (srov. „*pokud se dotčené obce nedohodnou jinak*“ na konci věty první cit. ust.); způsobeno mohlo být však i nesprávným porozuměním dikci zákona (v tomto směru mohla působit i jistá setrvačnost aplikace dřívější právní úpravy¹).

Z uvedeného je patrné, že dotazovaná úhrada nákladů stravování tzv. dojíždějících žáků mohla být v praxi poskytována, samotným zákonem (ustanovením § 178 odst. 6 školského zákona) však uložena není.

2. V § 178 školského zákona, po účinnosti novelizace tohoto ustanovení zákonem č. 370/2012 Sb. (1. 1. 2013), již nejsou náhrady nákladů na dojíždějící žáky upraveny.

Důvody uvedené změny jsou podrobně vyloženy v důvodové zprávě k vládnímu návrhu novely ([sněmovním tiskem č. 732, 2012](#)). Ve stručnosti lze říci, že finanční prostředky,

uhrazované podle zrušené úpravy, budou nově směřovány do rozpočtu obce zřizující mateřskou nebo základní školu.

Uvedenou změnou je odstraněna *zákonná* povinnost úhrady neinvestičních výdajů za žáky základní školy zřizované obcí nebo svazkem obcí (včetně výjimek z této povinnosti a zvláštní povinnosti úhrady neinvestičních výdajů dětským domovem a výchovným ústavem). Případné zvláštní *smluvní* řešení není (jako za úpravy před účinností zmíněné novely) sice výslovně vyloučeno, z věcného hlediska (vzhledem k důvodům zmíněné novely) lze však usuzovat, že v praxi obvykle *nebude* využíváno (v každém případě *nesmí* být využíváno k úhradě nákladů, směřovaných nově do rozpočtu obce zřizující mateřskou nebo základní školu).

3. K dotazu, zda se na případy úhrady nákladů tzv. věcné režie školního stravování tzv. dojíždějících žáků vztahuje uvedená novela školského zákona, lze tedy odpovědět záporně, ovšem s doplněním, že úhrada dotazovaných nákladů nebyla ani předmětem zrušené zákonné uhrazovací povinnosti.

(JUDr. Václav Pilík, Ph.D., odbor legislativy a exekutivního servisu, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy)

¹ Srov. § 14 odst. 3 a 9 zákona č. 564/1990 Sb., o státní správě a samosprávě ve školství: „(3) Jestliže žák plní povinnou školní docházku ve škole zřízené jinou obcí, je obec, ve které má žák trvalý pobyt, povinna hradit obci, která školu zřídila, její neinvestiční výdaje podle odstavce 9, které tvoří náklady na údržbu a opravy, materiální výdaje, služby a výdaje nevýrobní povahy, mzdové prostředky a ostatní výplaty fyzickým osobám neposkytované krajským úřadem připadající na jednoho žáka této školy, pokud se dotčené obce nedohodnou jinak. [...] (9) Obec spravuje předškolní zařízení, základní školy a školská zařízení, které zřizuje zejména tím, že zabezpečuje investiční výdaje a neinvestiční náklady kromě mzdových prostředků, učebnic, školních pomůcek a potřeb hrazených státem, nestanoví-li tento zákon jinak. Obec může pro školy a školská zařízení, které zřizuje, přispívat na neinvestiční náklady, na mzdové prostředky, učebnice, školní pomůcky a potřeby jinak hrazené státem.“

neplatí

5) Dotazy a odpovědi

5a) Je možné nakupovat potraviny do školní jídelny podle nového způsobu tzv. prodej ze dvora?

Nikoliv. Při nákupu potravin určených pro využití ve školním stravování je nutné si především ověřit, zda v každém konkrétním případě se jedná o velkodávatele registrovaného u Státní veterinární správy a nebo jde o dodavatele pouze tzv. malého množství produktů. Podle vyhlášky č. 289/2007 Sb., ve znění pozdějších předpisů, která definuje, že produkty z hospodářství s limitovanou produkcí lze dodávat pouze konečnému spotřebiteli. Podle Nařízení EP a Rady (ES) č. 178/2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, je konečným spotřebitelem produktu (potravinu) ten, který nepoužije produkt (potravinu) v rámci provozování potravinářského podniku nebo jeho činnosti. Školní stravování je dle výše citovaného nařízení potravinářským podnikem, který poskytuje stravovací službu.

Pro využití pouze pro soukromé účely jednotlivce, nikoliv školního stravování.

Legislativní podklady, na základě kterých je umožněn prodej ze dvora:

[Zákon 166/1999 Sb.](#), veterinární zákon § 27a a [vyhláška č. 289/2007 Sb.](#), o veterinárních a hygienických požadavcích na živočišné produkty, které nejsou upraveny přímo použitelnými předpisy Evropských společenství.

V této vyhlášce jsou stanoveny podmínky distribuce malých množství produktů pocházejících z hospodářství chovatele.

Pro jednotlivé kategorie produktů jsou stanoveny tyto podmínky:

1) Čerstvé drůbeží maso- maximální roční produkce živých zvířat 2000 ks krůt, hus nebo kachen, nebo 10000 ks ostatní drůbeže-za malé množství, které je možno prodat konečnému spotřebiteli v hospodářství, nejbližším tržišti nebo tržnici či v místním maloobchodě je považováno 10 ks/týden, maso nesmí být dále distribuováno

2) Čerstvé králičí maso- chovatel, který chová králíky v malém, může prodávat nebo dodávat neporcované čerstvé králičí maso v malých množstvích za podobných podmínek jako čerstvé drůbeží maso, tj. nejvýše 10 ks týdně.

3) Zvěřina- Uživatel honitby nebo účastník lovu může prodávat nebo dodávat ulovenou volně žijící zvěř v kůži nebo peří, v malých množstvích přímo konečnému spotřebiteli, nebo do maloobchodní prodejny s obdobným sortimentem v rámci příslušného kraje, která ji prodává přímo konečnému spotřebiteli.

- za malé množství zvěře, určené k prodeji (dodání) se považuje nejvýše 30 % kusů lovcem skutečně odlovené zvěře ročně, zvěř nesmí být dále uváděna do oběhu.

4) Syrové mléko- Syrové mléko a syrová smetana nesmí být uváděny do oběhu k přímé lidské spotřebě s výjimkou jejich prodeje v místě výroby přímo konečnému spotřebiteli, a to v malých množstvích (přímý prodej syrového mléka"). Za malé množství syrového mléka a syrové smetany, určeného k přímému prodeji jednomu konečnému spotřebiteli, se považuje takové množství tohoto mléka, které odpovídá obvyklé denní potřebě tohoto mléka v domácnosti daného spotřebitele.

5) Čerstvá vejce- čerstvá vejce, která jsou předmětem přímého prodeje chovatelem konečnému spotřebiteli, a to v malých množstvích v jeho vlastním hospodářství, v tržnici nebo na tržišti, nesmí být dále uváděna do oběhu.- za malé množství čerstvých vajec prodávaných přímo konečnému spotřebiteli (v hospodářství nebo na trhu nebo tržnici) se považuje nejvýše 60 vajec jednomu konečnému spotřebiteli, za malé množství čerstvých vajec, která mohou být předmětem jedné dodávky těchto vajec chovatelem do maloobchodní prodejny se považuje nejvýše 60 vajec/týden.

6) Včelí produkty- za malé množství medu, určeného k prodeji chovatelem v domácnosti chovatele, hospodářství chovatele, v tržnici nebo na tržišti přímo spotřebiteli pro spotřebu v jeho domácnosti, anebo k dodání medu chovatelem do maloobchodní prodejny na území příslušného okresu, se považuje množství nepřevyšující 2 tuny ročně, med nesmí být uváděn dále do oběhu.

Vyhláška č.128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty

Vyhláška č. 128/2009 Sb., o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků pro některé potravinářské podniky, v nichž se zachází se živočišnými produkty upravuje mimo jiné úlevy pro potravinářské podniky, které provozují jen maloobchodní činnost. Těmi se v této souvislosti rozumí i hospodářství (farmy).

Vyhláška vymezuje tzv. okrajovou a omezenou činnost na místní úrovni, v jejímž rámci mohou podniky provozující maloobchodní činnost dodávat potraviny i jiným maloobchodním zařízením. Při splnění vyhláškou stanovených výrobních limitů a dalších podmínek se pak na tato zařízení nebude vztahovat nařízení (ES) 853/2004 (podniky nemusí být schváleny a nemusí splňovat další požadavky stanovené tímto nařízením).

Hlavním účelem této části vyhlášky č. 128/2009 Sb. je umožnění výroby masných a mléčných výrobků převážně na farmách a jejich dodávání do maloobchodních prodejen na místní úrovni (území kraje a krajů sousedních). Limity množství potravin jsou stanoveny jako kombinace dvou kritérií, která musí být splněna současně – maximálního množství podnikem vyrobených potravin a maximálního podílu z vyrobeného množství, který může být podnikem dodán jinému maloobchodnímu zařízení.

Vyhláška řeší: **a)** veterinární podmínky uvolňování živočišných produktů do oběhu, **b)** veterinární a hygienické požadavky na některé podniky, závody a jiná zařízení, v nichž se zachází s potravinami (dále jen „potravinářský podnik“), a technické podmínky jejich konstrukce, uspořádání a vybavení, **c)** jakým postupem a podle jakých kritérií mohou orgány veterinární správy přizpůsobit bez ohrožení hygieny výroby veterinární a hygienické požadavky předpisů Evropských společenství pro potravinářské podniky, **d)** které potravinářské podniky se považují za podniky s malým objemem výroby a **které potravinářské podniky se považují za podniky provozující maloobchodní činnost**, **e)** veterinární a hygienické požadavky na potraviny, vyráběné a zpracovávané v potravinářských podnicích, na něž se vztahují ustanovení této vyhlášky, a na zacházení s nimi, **f)** obsahové náležitosti žádosti o přizpůsobení veterinárních a hygienických požadavků (dále jen „přizpůsobení požadavků“) pro potravinářské podniky.

Dle této vyhlášky mohou být povoleny určité výjimky ze standardních požadavků provozům s malým objemem výroby či maloobchodním zařízením, u kterých jsou tyto činnosti prováděny pouze okrajově.

1) Provozy s malým objemem výroby: těmto provozům mohou být na rozdíl od klasických podmínek výroby dle návrhu vyhlášky povoleny výjimky pouze z některých strukturálních požadavků, stanovených předpisy Evropských společenství o hygieně potravin a o zvláštních hygienických pravidlech pro potraviny živočišného původu.

2) Maloobchodní zařízení s okrajovou činností: Při klasické výrobě a distribuci produktů živočišného původu podléhá provozovatel schválení a registraci dle nařízení EP a Rady (ES) č. 854/2004 v případě distribuce dle navrhované vyhlášky podléhá provozovatel pouze registraci. Při klasické výrobě musí provozovatel splnit veškeré požadavky nařízení EP a Rady (ES) č. 852/2004 a 853/2004. Při výrobě a distribuci dle této vyhlášky je požadavek na splnění požadavků nařízení EP a Rady (ES) č.852/2004 a vybraných požadavků nařízení EP a Rady (ES) č. 853/2004 především co se týká požadavků na teplotu masa. Požadavek na systém HACCP vychází z nařízení EP a Rady (ES) č.852/2004 kde je možnost přizpůsobit systém velikosti provozu.

Tato vyhláška umožňuje, pokud se jedná o okrajovou činnost podnikům, které se zabývají maloobchodní činností, část potravin předat jiným maloobchodním zařízením na místní úrovni. Místní úroveň se myslí území kraje a sousedních krajů, okrajovou činnost upravuje ustanovení § 8-13. (produkce: výsekové maso 3,5t/týden; drůbeží maso 1,5t/týden; masné výrobky 4,5t/týden; kravské mléko 500 l/den, kozí mléko 100 l/den a ovčí 50 l/den). Provozovny, které jsou registrovány nebo schváleny pro přímý prodej potravin nebo surovin živočišného původu konečnému spotřebiteli mohou v rámci okrajové a omezené činnosti menší část těchto potravin nebo potravin vyrobených z výše uvedených surovin (např. sýry) prodat jinému maloobchodnímu nebo stravovacímu zařízení. Celkový objem dále distribuovaných potravin však nesmí přesáhnout 35% objemu výroby (výsekové maso max. 1225 kg/týden; drůbeží maso max. 525 kg/týden; masné výrobky max. 1575 kg/týden; kravské mléko max. 175 l/den, kozí mléko max. 35 l/den a ovčí max. 17,5 l/den).

(Podklady použity od MVDr. Ing. Dany Třískové, vedoucí odd. potravin živočišného původu Odbor potravinářské výroby a legislativy Úřad pro potraviny, MZe ČR tel: + 420 221 812 702 email dana.triskova@mze.cz <http://www.mze.cz>, dále z odborného semináře „Dny s mlékem na MENDELU“ 28. 2. 2013, Brno)

5b) Je zvěřina riziková? Rizikovou zvěřinu odhalí veterinární dozor.

Zvěřina pro účely stravovacích podniků, myšleno i školního stravování, je dodávána z obchodní sítě potravinářských podniků a výrobců masa. Z přímého prodeje od chovatele nebo lovu není do školních jídelen tento druh masa dodáván.

„Jak je důležité vyšetřovat ulovenou zvěřinu, je patrné z posledního výsledku vyšetření uloveného divočáka na Liberecku. Těsně před koncem loňského roku byl uloven téměř šedesátikilový divočák v katastrálním území Paseky nad Jizerou. Lovec správně odeslal vzorky k vyšetření do Státního veterinárního ústavu v Praze, kde byl prokázán výskyt larev svalovce stočeného (*Trichinella spiralis*), a to i živých larev. Znamenalo to, že pozitivní kus byl zajištěn a zlikvidován v asanačním podniku. Krajská veterinární správa vyhlásila na dotyčném území mimořádná veterinární opatření, na jejichž základě je nařízeno všechna vnímavá ulovená zvířata, zejména tedy černou zvěř nechat vyšetřit ve státním veterinárním ústavu, a to trávící metodou (využije se pepsinu, který „natráví“ svalovinu a přítomné larvy jsou pak dobře patrné). Jde o zpřísnění dosavadní praxe, kdy bylo možné nechat vyšetřit vzorky v jakékoli schválené laboratoři. Riziko trichinelózy spočívá v tom, že po pozření nedostatečně tepelně opracovaného masa se larvy v trávícím ústrojí člověka uvolní, dospějí a velké množství nových larev se krevním oběhem dostane do různých částí těla, do svalů, kde se zapouzdří. Ovšem to působí záněty, svalový třes, horečku a tato invaze může končit i smrtí. Naposledy v Čechách zemřeli 3 lidé na trichinelózu v roce 1954 ve Smrdově u Pacova, kdy onemocnělo 11 lidí. Ve světle letošního zjištění se ukazuje, že vyšetřování ulovené zvěře je nutné.

Ministerstvem zemědělství navrhovaná změna zákona o potravinách, kde by se měly rozšířit kompetence státního veterinárního dozoru na dozor nad surovinami dodávanými do restaurací má opodstatnění kromě jiného i z výše zmíněných důvodů.“

(Autor: Josef Duben, tisk. mluvčí SVS ČR, ze dne 14. 1. 2013).

Stravování zaměstnanců – zkrácený úvazek, nepřetržitý provoz?

5c) Jak správně postupovat při poskytování stravenek zaměstnancům se zkráceným úvazkem 18,75, kteří pracují v nepřetržitém provozu. Tito zaměstnanci pracují ve směnách 11,5 hod. dle předem plánovaného harmonogramu směn na každý měsíc. Kromě toho při potřebě zaměstnavatele vykonávají zástupy za nemocné pracovníky, dovolenou apod. Tyto směny se vykazují jako směny tzv. navíc (nejedná se o práci přesčas, protože prací přesčas jsou směny přesahující stanovenou týdenní pracovní dobu).

Podle zákona č. 586/1992 Sb. o daních z příjmů je daňově uznatelný výdaj jedno jídlo za jednu směnu. A dle § 78 odst. 1 je směnou část týdenní doby bez práce přesčas. Dotyční zaměstnanci samozřejmě požadují stravenky i za směny navíc - zástupy.

Výdaji (náklady) vynaloženými na dosažení, zajištění a udržení zdanitelných příjmů jsou podle § 24 odst. 2 písm. j) bodu 4 zákona o daních z příjmů také příspěvky na závodní stravování zajišťované prostřednictvím jiných subjektů a poskytované až do výše 55 % ceny jednoho jídla za jednu směnu, maximálně do výše 70 % stravného při trvání pracovní cesty 5 až 12 hodin. V souvislosti se stravováním zaměstnanců používá zákoník práce (dále jen „ZP“) pojem směna v § 236 kde v odst. 1 stanoví povinnost zaměstnavatele umožnit zaměstnancům ve všech směnách stravování. Podle definice uvedené v § 78 odst. 1 písm. c) ZP je směna část týdenní pracovní doby bez práce přesčas, kterou je zaměstnanec povinen odpracovat na základě předem stanoveného rozvrhu pracovních směn. Z této definice vycházejí další ustanovení o úpravě pracovní doby a povinnostech zaměstnavatele

a zaměstnance s tím souvisejících, především § 81 (pracovní dobu rozvrhuje zaměstnavatel a určí začátek a konec směn) a § 84 (povinnost zaměstnavatele vypracovat písemný rozvrh týdenní pracovní doby a seznámit s ním zaměstnance).

Z definice pojmu směna nelze vyvodit závěr, že v případě zaměstnance, který nastoupí na směnu místo zaměstnance, který je práce neschopen, má jinou překážku v práci, čerpá dovolenou apod., se o směnu nejedná. Rozdíl je pouze v tom, že u prvního zaměstnance se jednalo o směnu, kdy podle § 81 ZP rozvrh pracovní doby stanoví a začátek a konec směn určuje zaměstnavatel, kdežto u druhého zaměstnance, který má sjednanou kratší pracovní dobu se jedná o směnu, kdy musí být výkon práce nad rámec sjednané kratší pracovní doby mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem dohodnut. Jak správně uvádíte, nejedná se o práci přesčas, jde sice o práci konanou mimo rámec rozvrhu pracovní směn zaměstnance s kratší pracovní dobou, která však nepřesahuje stanovenou týdenní pracovní dobu. Pouze podotýkám, že v souvislosti s prací přesčas nelze používat pojem směna, jak vyplývá z vymezení tohoto pojmu v § 78 odst. 1 písm. c). Z hlediska poskytování příspěvku na stravování jako daňově uznatelného výdaje podle § 24 odst. 2 písm. j) bodu 4 zákona o daních z příjmů není rozdíl mezi směnou zaměstnance vyplývající z předem stanoveného rozvrhu týdenní pracovní doby a směnou, kterou se svým souhlasem odpracuje za nepřítomného zaměstnance.

Upozorňuji na to, že pokud délka směny zaměstnance v úhrnu s povinnou přestávkou v práci, kterou je zaměstnavatel podle ZP povinen zaměstnanci poskytnout, bude delší než 11 hodin, lze jako výdaj (náklad) uplatnit za zaměstnance příspěvek na stravování za další jedno jídlo (tzn. lze poskytnout další stravenku).

(sdělení JUDr. M. Smutné, Práce a mzdy)

5d) Pojmy „stravenka“ a „stravné“ se v praxi velmi často zaměňují. Jejich nesprávný výklad a používání mohou vést ve svém důsledku i k nepříjemným finančním postihům zaměstnavatelů ze strany inspekce práce a ostatních kontrolních orgánů. Aby k takovýmto nejasnostem a souvisejícím následkům nedocházelo, je nutné těmto pojmům správně porozumět a rozlišovat je.

(podklady:www.epravo.cz)

Stravenka

Podle zákoníku práce je zaměstnavatel povinen umožnit svým zaměstnancům ve všech směnách stravování; tuto povinnost nemá vůči zaměstnancům vyslaným na pracovní cestu. Samotný příspěvek zaměstnavatele na stravování svých zaměstnanců (např. formou stravenky) je však dobrovolným plněním ze strany zaměstnavatele (tzv. benefitem), tzn., že zaměstnanci na tento příspěvek (stravenku) nemají právní nárok. Aby zaměstnavatel splnil výše uvedenou povinnost, postačí, aby svým zaměstnancům ve všech směnách stravování umožnil (například zajištěním prostor a času pro konzumaci doma připraveného či zakoupeného jídla), nikoliv však zajistil či dokonce uhradil. Zaměstnanecké stravování je tedy v současné době řešeno buď tak, že zaměstnavatel pro své zaměstnance provozuje vlastní stravovací zařízení (závodní stravování), nebo stravování zaměstnanců zajišťuje prostřednictvím jiných subjektů, anebo zaměstnancům poskytuje stravenky. Stravenky jsou

mezi zaměstnanci relativně oblíbené a v mnoha společnostech jsou považovány za běžný standard péče o zaměstnance.

Zaměstnanci náleží stravenka (pokud zaměstnavatel na stravování zaměstnanců přispívá) pouze tehdy, je-li použita na stravování během pracovní směny. Zaměstnanec tedy musí být přítomen na pracovišti. Má-li např. náhradní volno a není přítomen v práci, podmínka na příspěvek na stravování, tedy na stravenku, splněna není. Stravenku musí zaměstnanec dostat předem, aby ji mohl použít pro úhradu stravy. Není tedy přípustné dávat zaměstnancům stravenky zpětně, protože jejich použití by v takovém případě neodpovídalo zákonnému účelu příspěvku na stravování. V případě škol a školských zařízení se tento způsob „stravování se stravenkami“ používá v ojedinělých případech, kdy není např. vlastní stravovací zařízení v provozu, není možné jiným způsobem zaměstnanecké stravování zajistit.

Pokud zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům stravenku, poskytuje ji obvykle tak, aby ji mohl daňově uplatnit jako svůj náklad (výdaj). Zaměstnavatelé, kteří poskytují svým zaměstnancům stravenky, mají dle zákona o daních z příjmů možnost tento příspěvek na stravování uplatnit jako daňově uznatelný náklad (výdaj) až do výše 55 % ceny jednoho jídla, maximálně však do výše 70 % stravného při pracovní cestě trvající 5 až 12 hodin. Podmínkou daňového uplatnění tohoto výdaje je ovšem současné splnění zákonem stanovených podmínek, a to, že zaměstnanec byl přítomen v práci během stanovené pracovní směny po dobu alespoň 3 hodin, a zároveň mu v průběhu této směny nevznikl nárok na stravné při pracovní cestě.

Stravné

Zvýšené stravovací výdaje (stravné) patří mezi náhrady, které je zaměstnavatel povinen zaměstnanci poskytnout při pracovní cestě za splnění zákonem stanovených podmínek. Náhrada stravného je určena na krytí zvýšených výdajů zaměstnance na stravování oproti nákladům, které by zaměstnanci vznikly při práci na pravidelném pracovišti, nikoliv na celé náklady na stravování při pracovních cestách. Zákoník práce stanoví minimální částky stravného, které musí zaměstnavatel zaměstnanci poskytnout, pokud pracovní cesta trvá alespoň 5 hodin.

Na rozdíl od stravenek vzniká zaměstnancům při splnění podmínek stanovených v zákoníku práce nárok na stravné a musí být v takovém případě zaměstnancům přiznáno a poskytnuto v příslušné výši v závislosti na délce trvání pracovní cesty. Tento zákonný nárok na stravné nelze ze strany zaměstnavatele nahradit poskytnutím příspěvku na závodní stravování (např. stravenky). Zaměstnanec se však svého nároku na stravné může za zákonem stanovených podmínek vzdát. Zákoník práce nicméně stanoví, že právní úkon, kterým se zaměstnanec předem vzdává svých práv, je neplatný. Proto se tedy zaměstnanec nemůže vzdát nároku na stravné (či na jiné cestovní náhrady) dopředu pro budoucí pracovní cesty, není však vyloučeno, aby se zaměstnanec vzdal svého nároku na stravné až po jeho vzniku, tj. po návratu z konkrétní pracovní cesty, během které mu tento nárok vznikl. Musí tak však učinit písemně, například na zvláštním formuláři či na druhé straně cestovního příkazu. Takový písemný dokument slouží zároveň jako důkaz pro případné kontroly zaměstnavatele ze strany úřadu práce, který by jinak takový postup mohl považovat za neoprávněné krácení zákonného nároku zaměstnance na cestovní náhrady, za které by zaměstnavateli mohla být uložena pokuta.

Stravenka nebo stravné?

V případě, že zaměstnanec stráví část své směny na pracovišti a druhou část na pracovní cestě, může vzniknout na straně zaměstnavatele pochybnost, zda zaměstnanci za takovou

směnu náleží stravné či stravenka (pokud zaměstnavatel příspěvek na stravování poskytuje), anebo obojí. Odpověď:

Pracovní doba zaměstnance je např. od 7:00 hod. do 15:30 hod. Zaměstnanec byl část své pracovní doby (směny) na pracovišti a část na pracovní cestě. Zaměstnavatel poskytuje svým zaměstnancům příspěvek na stravování formou stravenky za předpokladu splnění podmínek pro jejich daňovou uznatelnost (viz výše). V takovém případě mohou nastat v zásadě tyto tři situace:

- **Zaměstnanci náleží pouze stravné**

Zaměstnanec pracoval na pracovišti od 7:00 hod. do 10:00 hod. Poté byl vyslán na pracovní cestu, která trvala do 15:15 hod. Zaměstnanec v tomto případě odpracoval na pracovišti 3 hodiny, čímž je splněna první podmínka nároku na stravenku. Vzhledem k tomu, že pracovní cesta trvala déle než pět hodin v rámci směny, vznikl zaměstnanci během této směny nárok na stravné, a není tedy splněna druhá podmínka daňové uznatelnosti stravenky. Proto mu zaměstnavatelem nebude poskytnuta.

- **Zaměstnanci náleží pouze stravenka**

Zaměstnanec pracoval na pracovišti od 7:00 hod. do 13:15 hod. Poté byl vyslán na pracovní cestu, která trvala do 16:00 hod. Zaměstnanec v tomto případě odpracoval na pracovišti více než 3 hodiny, první podmínka nároku na stravenku je tedy splněna. Pracovní cesta trvala méně než 5 hodin, proto zaměstnanci nárok na stravné během této směny nevznikl. Je tedy splněna i druhá podmínka daňové uznatelnosti stravenky a zaměstnavatel ji zaměstnanci poskytne.

- **Zaměstnanci náleží stravné i stravenka**

Zaměstnanec pracoval na pracovišti od 7:00 hod. do 12:30 hod. Poté byl vyslán na pracovní cestu, která trvala do 18:00 hod. Zaměstnanec v tomto případě odpracoval na pracovišti 5,5 hodiny, první podmínka nároku na stravenku je proto splněna. Pracovní cesta trvala déle než 5 hodin, zaměstnanci tedy vznikl nárok na stravné, ale až po skončení směny (v 17:30 hod.). Je tedy splněna i druhá podmínka daňové uznatelnosti stravenky, a proto bude zaměstnanci zaměstnavatelem poskytnuta.

S ohledem na výše uvedené lze shrnout, že stravenky (neboli příspěvek na stravování) představují formu závodního stravování a stravné cestovní náhradu za zvýšené stravovací výdaje vznikající zaměstnanci při pracovní cestě. Zaměstnanci by mnohdy rádi zaměnili stravné za stravenku, takový postup však zákoník práce neumožňuje. Zaměstnanci nemůže nikdy vzniknout právní nárok na stravenku, neboť stravenku zaměstnavatel poskytuje dobrovolně. Stravenku však nelze zaměstnanci přiznat, pokud neodpracoval během jedné směny alespoň tři hodiny. Stravné je však naproti tomu, při splnění podmínek stanovených zákoníkem práce, náhradou nárokovou, kterou zaměstnavatel musí zaměstnanci poskytnout. Proto není možné nárokové stravné nahrazovat fakultativně přiznávanou stravenkou, a to ani se souhlasem zaměstnance. Stejně tak není s ohledem na výše uvedené vymezení institutů stravného a stravenky (příspěvku na stravování) možné tyto pojmy zaměňovat.

5e) Bylo vždy dané, že žáci plnící povinnou školní docházku v zahraničí nemají nárok na dotovaný oběd, nebo je to nové nařízení od 1. 1. 2013?

Žák, který plní povinnou školní docházku v zahraniční škole, může být žákem školní družiny, pokud je k docházce do družiny řádně přihlášen a ředitelem přijat.

Otázka stravování je upravena školským zákonem v § 119 takto: „V zařízeních školního stravování se uskutečňuje školní stravování dětí, žáků a studentů v době jejich pobytu ve škole, ve školském zařízení podle § 117 odst. 1 písm. b) a c) a ve školských zařízeních pro výkon ústavní výchovy, ochranné výchovy a pro preventivně výchovnou péči. Zařízení školního stravování mohou poskytovat školní stravování také v době školních prázdnin. Zařízení školního stravování mohou zajišťovat také stravování zaměstnanců škol a školských zařízení a stravovací služby i pro další osoby, a to za úplatu.“ Žák plnící povinnou školní docházku v zahraničí nepobývá ve škole, nemá tedy nárok na oběd za dotovanou cenu. Může však využít poslední věty daného ustanovení a odebírat oběd za plnou cenu.

(MŠMT ČR, PaedDr. Jiřina Tichá, vedoucí oddělení předškolního, základního a základního uměleckého vzdělávání)

Veřejnosprávní kontroly u příspěvkových organizací zřizovaných krajem

Předmětem kontrol bylo hospodaření s veřejnými prostředky v součinnosti se zákonem č. 320/2001 Sb., o finanční kontrole, vyhlášky č. 416/2004 Sb., vyhlášky č. 410/2009 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 563/199 Sb., o účetnictví ve vztahu k vnitřní kontrolní činnosti organizace a funkčnosti v oblasti stravování (předběžná řídicí kontrola, průběžná řídicí kontrola, následná řídicí kontrola). Příkazce operace je povinen posuzovat každý výdaj veřejných prostředků z hlediska účelnosti, hospodárnosti a efektivnosti. **U zařízení školního stravování sledováno:** odpovědnost a pravomoc jednotlivých zaměstnanců, provozní řád školní jídelny, kritéria pro vyhodnocení dodavatelů pro nákup potravin, cenová kalkulace stravy, finanční limity na zakoupení předmětu veřejného výdaje, účetní doklady (faktury, příjmové nebo výdajové doklady, interní doklady, skladová evidence potravin, uzávěrky pomocných knih), evidence stravného žáků, zaměstnanecké stravování, výdejky potravin včetně podpisů odpovědných pracovníků, kteří s potravinami manipulují -vydal ze skladu, převzal ke zpracování, příkazce operace atp. Přehled prováděných následných kontrol stanovených plánem kontrolní činnosti v organizaci (záznamy co bylo kontrolováno, kým, kolikrát, např. výdej obědů ve výdejně, kontrola záručních lhůt ve skladu potravin, nárok na závodního stravování (obědy, večere podle směn), účinnost systému HACCP, počty přihlášených a vydaných pokrmů, způsob zabezpečení skladů, dohody o odpovědnosti, pravidelná fyzická inventarizace skladových zásob potravin.

6) Informace z MŠMT ČR

6a) Domácí vzdělávání by mohlo být v budoucnu možné i na 2. stupni ZŠ

Na základě pokusného ověřování individuálního (domácího) vzdělávání na 2. stupni základních škol MŠMT připraví návrh jeho zapracování do novely školského zákona.

"Individuální vzdělávání na 1. stupni základních škol se osvědčilo, nevyskytly se žádné zásadní problémy, stejně tak ani v průběhu pětiletého pokusného ověřování na 2. stupni ZŠ, proto je možné otevřít možnost jeho legislativního ukotvení také na 2. stupeň," řekl náměstek ministra školství, mládeže a tělovýchovy Jindřich Fryč.

Nejčastějšími důvody zájmu o domácí vzdělávání na 2. stupni ZŠ byly dobré zkušenosti se stejnou formou vzdělání na 1. stupni, zdravotní, psychické či jiné problémy žáků, možnosti rozvoje nadání žáka a možnost cestovat s žáky do zahraničí. Naprostou většinu žáků během pokusného ověřování vyučovali jejich rodiče. V některých případech využívali externisty (především v předmětech hudební, tělesná a výtvarná výchova). Učebnice měli žáci vypůjčené ze školy. Přes dobré zkušenosti z pokusného ověřování, které otevřely cestu pro jeho kodifikaci, se předpokládá, že v zákoně budou, na rozdíl od domácího vzdělávání na 1.

stupni základních škol, stanoveny podmínky pro povolení této formy vzdělávání. Ředitel školy například bude moci zařazení žáka do individuálního vzdělávání (IV) odmítnout. Zatímco u vzdělavatelů žáků 1. stupně stačí vzdělání na úrovni střední školy s maturitou, u vzdělavatelů žáků 2. stupně bude vyžadováno vzdělání alespoň na úrovni vyššího odborného nebo bakalářského studia. Výsledky žáků s IV bude sledovat Česká školní inspekce. Součástí IV jsou pravidelné konzultace na kmenové škole žáka a přezkušování žáků vždy na konci pololetí. Tento školní rok dobíhá ještě poslední ročník pokusného ověřování IV. Následovat bude novela školského zákona, na jejímž základě by plošné využití IV na 2. stupni ZŠ mohlo být možné od školního roku 2014/2015.

Poznámka:

V případě poskytnutí školního stravování u domácího vzdělávání nutno dodržet základní pravidlo „hmotná péče po dobu pobytu ve škole“, u domácího vzdělávání pouze v době konzultace na kmenové škole a přezkušování žáků.

6b) 2x5 = kroky ke zkvalitnění českého školství

únor 2013 – Ministr školství, mládeže a tělovýchovy Petr Fiala představil 10 kroků, které by měly Českou republiku dovést ke kvalitním školám a učitelům. České školství má tradičně výhodu kvalifikovaných učitelů a dobře dostupné sítě škol, ale výsledky dětí i spokojenost učitelů a rodičů v posledních letech v mezinárodním srovnání zaostávají.

„Cesta ke kvalitnímu vzdělávacímu systému vede přes kvalitní učitele, méně administrativy, více času na žáky a studenty, podporu matematiky a technických předmětů a lepší podmínky pro strategický rozvoj vysokých škol,“ uvádí ministr školství Petr Fiala. Ministerstvo si je vědomo, že školství je oblast, ve které se všechny změny musejí dělat citlivě a po diskuzi s dotčenými skupinami. Takovým způsobem vzniklo i představených 2x5 kroků ke kvalitnímu vzdělávání.

Pro zajištění rovných šancí na vzdělání dětí ve všech koutech ČR je potřeba nastavit systém rovnoměrného rozdělování peněz do školství. *„Naším cílem je dosáhnout toho, aby státní příspěvky na žáka byly stejné v Plzni i v Ostravě. V současné době tomu tak není a výsledkem jsou zvětšující se rozdíly v podmínkách pro výuku i ve výsledcích žáků v jednotlivých krajích,“* říká ministr Fiala a doplňuje, že již byla zahájena intenzivní jednání o změnách v systému financování regionálního školství. Stejně tak chybí ucelený systém záruk vzdělávacích příležitostí pro znevýhodněné, talentované a děti jiných národností a etnik.

6c) Pravidla soutěže o Nejlepší školní oběd 2013

Smyslem soutěže je ukázat, že školní stravování je zásadní a účinnou silou v boji proti dětské obezitě a svým každodenním působením motivuje děti ke zdravému způsobu stravování. Každá školní jídelna má širokou zásobu receptů zdravých pokrmů a umí je upravit tak, aby byly u dětí oblíbené. Tuto dovednost je třeba ukázat široké veřejnosti právě prostřednictvím naší soutěže.

1. Téma soutěže:

DRŮBEŽ V JÍDELNÍČKU ŠKOLNÍCH JÍDELEN

Úkolem je příprava moderního kompletního poledního menu o třech chodech se zaměřením na zdravé stravování. Hlavní surovinou musí být drůbež.

2. Forma a účast v soutěži: Soutěž je korespondenční. Zúčastnit se může každá školní jídelna, zapsaná v Rejstříku škol a školských zařízení a provozovaná podle Vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování v platném znění.

3. Podmínky účasti v soutěži:

- a) Menu musí být nanormováno na 10 porcí pro žáky věkové kategorie 11 – 14 let (pokud se soutěže zúčastní mateřské nebo střední školy, přepočtou pokrmy pro soutěžní věkovou kategorii).
- b) Pokrmy se musí běžně vyskytovat na jídelním lístku.
- c) Menu se bude skládat z polévky, hlavního jídla a dezertu.
- d) Součástí receptů bude technologický postup.
- e) Cena za potraviny na přípravu jedné porce nesmí překročit limit 34,- Kč dle vyhlášky č. 107/2005 Sb. o školním stravování v platném znění (musí se pohybovat ve stanoveném rozmezí).
- f) Vypočtená částka za celé menu musí být uvedena v přihlašovacím formuláři.
- g) Součástí přihlašovacího formuláře budou přiložené fotografie soutěžního menu připraveného ve ŠJ. Každý pokrm bude servírován zvlášť a jedno celé menu na ukázkou. Při fotografování je důležité vybrat jednobarevný podklad, aby byly fotografované pokrmy zřetelné. Fotografie musí být v dobrém rozlišení, alespoň 2 MB.
- h) K přihlašovacímu formuláři bude přiložený autentický jídelní lístek (v elektronické podobě nebo naskenovaný) z týdne, kdy se v ŠJ pokrm podával. Na autentickém jídelním lístku mohou být pokrmy zastoupeny jednotlivě, nebo celé menu, pokud se tak v jídelně podává.
- i) Nanormované receptury včetně fotografií, jídelního lístku a adresy školní jídelny se vyplní do přihlašovacího formuláře na webových stránkách www.zijzdrave.cz.
- j) Součástí přihlašovacího formuláře musí být adresa školní jídelny, kontaktní osoba a spojení na ni.

4. Termíny:

- a) Soutěž bude vyhlášena 1. února 2013 na webových stránkách www.vyzivapol.cz a www.zijzdrave.cz
- b) Uzávěrka korespondenčního kola je 30. 4. 2013.
- c) Do 17. června budou komisí korespondenční soutěže vybráni finalisté.
- d) Výsledky budou vyvěšeny na webových stránkách www.Zijzdrave.cz, a www.vyzivapol.cz. Finalisté budou kontaktováni emailem.
- e) Celorepublikové finále se bude konat 27. srpna 2013 v Praze.

5. Hodnotící komise:

- a) Korespondenční soutěže bude v tomto složení:

- odborníci na výživu a školní stravování
- lékař a hygienik
- zástupce Asociace kuchařů a cukrářů

- b) V Praze ve finále bude komise rozšířena o:

- předsedu komise
- žáky (školy, kde bude pořádáno finále)
- zástupce školství (ČŠI + MŠMT aj.)
- zástupce VZP ČR
- zástupce médií
- zástupce Asociace kuchařů a cukrářů
-

6. Hodnotící kritéria:

- Dodržení podmínek soutěže.
- Dodržení technologického postupu přípravy a jeho vhodnost pro danou věkovou kategorii ve školním stravování.
- Sladění menu po stránce výběru potravin, chutě, vůně a vzhledu. (u korespondenční soutěže dle kvalitní autentické fotografie).
- Dodržení finančního normativu.
- Celková vyváženost menu.

7. Finále:

- Na základě výsledků korespondenční soutěže bude do finále vybráno 10 týmů z celé republiky.
- Celorepublikového finále se zúčastní soutěžní týmy ve složení vedoucí ŠJ a dvě pracovnice provozu (v případě menších kolektivů stačí vedoucí a 1 pracovnice provozu).
- Soutěžní týmy připraví přihlášené menu, komise pokrmy ohodnotí a vybere 3 nejlepší menu, která budou odměněna finanční částkou: 1. místo 20 000 Kč 2. místo 10 000 Kč 3. místo 5 000 Kč na nákup spotřebičů či potřeb do školní jídelny dle vlastního výběru. Ceny vítězům věnuje VZP ČR v rámci preventivního projektu Žij zdravě.
- Výherci finále budou zveřejněni na výše uvedených webových stránkách.

8. Vybrané recepty ze soutěže budou uveřejněny na webových stránkách www.ZijZdrave.cz, i s fotografiemi, aby byly k dispozici ostatním školním jídelnám.

9. Zvláštní cena laické poroty – všechny přihlášené recepty budou v průběhu soutěže vyvěšeny na webových stránkách www.YesNeYes.cz, kde může hlasovat široká veřejnost. Menu, které získá nejvíce hlasů, bude odměněno zvláštní cenou. Cenu upřesníme na webových stránkách www.YesNeYes.cz současně s publikováním soutěžních pokrmů.

6c) Na MŠMT ČR od 1. 2. 2013 se zabývá školním stravováním nová pracovnice:

7) Výživa a potraviny

7a) Co je vlastně chleba? Naše legislativa je velmi tolerantní – je to prostě kus, vážící nad 400 g. Takže když z jednoho těsta upeče pekař desetidekový kousek, může mu říkat například chlebánek a prodávat ho mezi houskami. Větší než 400 g patří mezi chleba. Naučte se alespoň základy o druzích chleba:

Druhy chleba

druh	charakteristika
Pšeničný	nejméně 90 % podíl pšeničných mouk
Žitný	nejméně 90 % podíl žitných mouk
Pšenično-žitný	nejméně 50 % pšeničné mouky, nad 10 % žitné mouky
Žitno-pšeničný	nad 50 % žitné mouky, nad 10 % pšeničné mouky
Celozrnný	nejméně 80 % celozrnných mouk nebo jim odpovídající množství upravených obalových částic z obilky
Vícezrnný	nejméně 5% jiných obilovin než žito a pšenice, tj. luštěniny, olejnin, a to v celkovém množství nejméně 5 %
Speciální	kromě pšeničných a žitných mouk obsahuje nejméně 10 % jiných složek, např. brambory, luštěniny, obilné vločky a klíčky, olejnin, zeleninu, atd. – pak se po nich může jmenovat – dýňový, slunečnicový...

7b) Konec speciálních diabetických potravin i v Německu

Část potravin určených pro speciální výživu je i pro naše stravované dovážena převážně z Německa. Informace se týká dietních potravin.

Autor: Ing. Irena Suková

Přes nesouhlas výrobců pečiva a některých dalších produktů bylo v r. 2010 i v Německu rozhodnuto o zrušení Nařízení o potravinách pro diabetiky. Přechodná lhůta skončila v říjnu 2012.

V EU platí pro potraviny pro zvláštní výživu [směrnice 2009/39/ES](#), která nepočítá s vydáním harmonizovaného předpisu určeného speciálně pro diabetické potraviny, protože pro diabetiky je důležitější pestré - všeobecně doporučované složení stravy, než potraviny se zvláštním složením. Podle této směrnice však bylo přípustné, aby konkrétní požadavky byly stanoveny národními předpisy. Předepsaný byl pouze způsob uvádění výživové hodnoty (energie, [bílkoviny](#), [tuky](#) sacharidy), pokud potravina byla označena jako vhodná pro diabetiky.

V ČR [vyhláška 54/2004 Sb.](#) pro zvláštní výživu nestanovuje požadavky na [složení potravin](#) určených pro osoby s poruchami metabolismu sacharidů, v SRN se dosud používalo speciální nařízení pro diabetické produkty – DiätVO für Diabetiker-produkte“. Toto nařízení však bylo zrušeno v r. 2010 a proběhlo přechodné období pro uvádění diabetických potravin na trh, jehož lhůta skončila dne 9. října 2012. Potraviny označené jako diabetické, které byly do stanoveného termínu uvedeny na trh, mohou být prodávány už jen do konce uvedeného data trvanlivosti.

Podle aktuálních znalostí nepotřebují diabetici žádné zvláštní potraviny. Platí pro ně stejná doporučení jako pro zdravou výživu obecné populace.

7c) Zdravotní požadavky na stravu diabetiků

V dnešní době se názor na stravu diabetiků na rozdíl od dřívější doby změnil. Základním principem už není striktní zákaz přídatku nízkomolekulárních sacharidů, jako glukózy, invertního cukru, disacharidů, maltodextrinu a glukózového sirupu, ale celková změna přístupu ke stravování. Přitom se zdůrazňuje, že strava je jen jedním z faktorů ovlivňujících vznik a průběh onemocnění. Stanovení zvláštních předpisů s limitovanými recepturami bývá v dnešní době kritizováno i proto, že diabetici tak ve zvýšené míře konzumují potraviny, na kterých je uváděno, že jsou vhodné pro diabetiky, tzn. potraviny kde jsou nahrazeny cukry, místo, aby regulovali svůj problém pestrou stravou, pokud možno nízkoenergetickou, bohatou na vlákninu. To odpovídá běžným výživovým doporučením pro veškerou populaci, ale u diabetiků to má obzvláštní význam. Energeticky bohaté potraviny (s vysokým obsahem

tuku) by se měly konzumovat omezeně, a když už, tak v rozdělených malých dávkách. Protože to během dne obvykle není snadno možné, měli by se diabetici v případě stravy na bázi sacharidů, snažit o výběr potravin s nízkým GI.

Diskutované otázky

Fruktóza a alkoholické cukry přispívají k regulaci krevního cukru, a tím zlepšení látkové výměny. Proto se diskutuje o tom, zda mají být pro diabetiky vyráběny zvláštní produkty obsahující tyto složky.

Nesporné je, tyto složky jsou vhodné jako náhrada sacharózy a dalších sacharidů s vysokým GI.

Kriticky jsou posuzovány **chlebové jednotky** (BE = Broteinheit) používané v německém DiätVO (§ 20), kde 1 BE odpovídá 12 g monosacharidů, stravitelných oligo- a poly-sacharidů, jako je sorbit či xylit. Tyto hodnoty vůbec neberou v úvahu GI.

K tomu, aby diabetici mohli snadněji poznat **potraviny s vysokým obsahem tuku**, by mohlo sloužit specifické označení na obalu. Problémem právě je, že běžné potraviny nemusí mít uvedenu tabulku s výživovými hodnotami (obsah, energie, tuku, sacharidů a bílkovin). Toto je povinně uváděno právě jen u potravin určených pro zvláštní výživu a v některých dalších specifických případech.

Jako diabetické jsou vyráběny především **jemné pečivo, pekařské směsi, ovocné pomazánky** apod. Pokud by bylo zrušeno DiätVO, a používaly by se i pro diabetické potraviny předpisy pro běžné potraviny, a nebylo by možno vyrábět např. jemné pečivo a pekařské směsi s náhradními sladidly, protože to není dle platné legislativy přípustné. To by muselo dojít ke změně [směrnice 94/35/ES](#) o sladidlech. Podle přílohy 2 tohoto nařízení pečivo a podobné výrobky nepatří mezi vyjmenované kategorie, do nichž se sladidla mohou aplikovat. Pokud jde o džemy a jiné ovocné pomazánky, mohou být sladidla použita pro tyto výrobky, jsou-li s deklarovaným „sníženým obsahem energie“, tzn. musí mít o 30 % nižší energetickou hodnotu, než běžné výrobky.

Použit k výrobě džemů fruktózu by při zrušení DiätVO nebylo možné, protože podle [směrnice 2001/113/ES](#) musí mít džemy refraktometrickou sušinu nejméně 55 g/100 g, což nelze s fruktózou dosáhnout. A při použití fruktózy nelze dosáhnout ani snížení energetické hodnoty o 30 %, aby výrobek mohl patřit do kategorie „se sníženým obsahem energie“.

Z těchto důvodů by byla i nadále žádoucí speciální pravidla a receptury pro potraviny pro diabetiky.

Příjem **celkových sacharidů**, včetně sacharidů ze škrobnatých potravin jako jsou brambory a těstoviny a z jednoduchých sacharidů jako jsou cukry, by se měl pohybovat u dospělých i dětí v rozmezí 45–60 % celkového energetického příjmu.

* U **cukrů** existuje dostatečný důkaz o tom, že častá konzumace potravin s vysokým obsahem cukrů zvyšuje riziko zubních kazů. Údaje také ukazují na spojení mezi vysokým příjmem cukrů ve formě cukrem slazených nápojů a hmotnostním přírůstkem. Panel NDA však konstatoval, že nebylo k dispozici dostatek důkazů pro stanovení maximálního limitu pro cukry. Je to proto, že možné zdravotní účinky souvisejí hlavně se způsobem konzumace – tj. typy potravin, které se konzumují a jak často se konzumují – spíše než s celkovým příjmem vlastních cukrů. Důkazy o modelech konzumace potravin obsahujících cukry by měli brát do úvahy politikové při vytváření výživových doporučení a při vývoji dietetických směrnic založených na potravinách, a to na národní úrovni.

* Denní příjem 25 g **vlákniny stravy** je postačující pro normální funkci střev u dospělých. Kromě toho se u dospělých ukazuje, že vyšší příjem vlákniny stravy je spojen se zdravotním prospěchem (např. snížením rizika nemoci srdce, diabetu 2. typu a zachováním hmotnosti).

* Stále neexistuje jednotný názor na úlohu glykemického indexu a glykemické zátěže pro udržení hmotnosti a prevenci nemocí souvisejících se stravou.

* Příjem **tuku** by se měl pohybovat v rozmezí 20–35 % celkového energetického příjmu, přičemž odlišné hodnoty platí pro kojence a malé děti, kde je zapotřebí brát do úvahy jejich specifické výživové potřeby.

* Existuje dostatečný důkaz o tom, že příjem **nasycených tuků** a **trans tuků** vede ke zvýšeným hladinám cholesterolu v krvi, což může přispívat k vývoji nemocí srdce. Omezování příjmu nasycených a trans tuků tím, že se nahradí mono- nebo polymerními mastnými kyselinami by měli brát do úvahy politikové při vytváření nutričních doporučení a výživových směrnic založených na potravinách na národní úrovni.

* Denní příjem 250 mg **n-3 mastných kyselin s dlouhým řetězcem** u dospělých snižuje riziko onemocnění srdce.

* Za odpovídající se považuje denní příjem 2 litrů **vody** u žen a 2,5 l vody u mužů.

7d) Barvené vepřové prodávané ve Švédsku jako hovězí

Autor: Ing. Irena Suková

Zjištěný přídavek barviva azorubin do vepřového masa způsobil, že vepřové maso z Maďarska a Argentiny má být důsledněji monitorováno z hlediska složení.

Švédský Úřad pro bezpečnost potravin (NFA) v říjnu 2012 zjistil přídavek barviva azorubin E 122 do masa, které bylo prodáváno jako hovězí, ale bližším šetřením se zjistilo, že se jedná o levnější vepřové. Barvivo patří mezi schválené přídatné látky a v aplikovaných dávkách není nebezpečné pro zdraví, ale uvedený případ aplikace znamená z hlediska spotřebitele falšování.

Koňské maso prodávané jako hovězí maso (např. v mražených lasagních, hotových pokrmech) staženo z trhu.

Úřad NFA provedl nahlášení do systému [RASFF](#), že příslušné dodávky byly staženy z trhu, a rozhodl o důslednějším testování masa z hlediska nejenom obsahu cizorodých nežádoucích složek.

7e) Beta-glukan z ječmene

Schválená formulace: „Bylo prokázáno, že beta-glukan (**Beta glukan** je unikátní přírodní komplexní polysacharid, schopný podporovat obranné reakce organismu proti bakteriálním a parazitárním chorobám.) z ječmene snižuje hladinu cholesterolu v krvi. Vysoká hladina cholesterolu je rizikovým faktorem pro vznik ischemické choroby srdeční“.

Příznivý účinek je dosaženo na základě denního příjmu 3 g beta- glukanu z ječmene. Tvrzení lze použít u potravin, které obsahují alespoň 1 g beta-glukanu z ječmene v kvantifikované porci.

7f) Jaké jsou nejběžnější směry výživy a alternativní výživy?

Týká se dospělé populace.

- **Všeobecně**
- **Pestrá strava**
- **Dělená strava**
- **Paleo strava**
- **Bezlepková strava**

- Vegetariánství
- Makrobiotika
- Strava podle ájurvédy
- Veganství
- Vitariánství
- Fruitariánství
- Fruktariánství
- Liquidariánství

7g) Na pití je voda a ne cukřenka! (MUDr. Zlatko Marinov, dětská obezitologická ambulance, Pediatrická klinika, FN Motola 2. LF UK Praha) – slogan ke snížení používání přeslazených nápojů pro děti.

7h) Norovirus (původně označovaný jako **Norwalkský virus**) je druh viru, který u lidí způsobuje epidemickou nebakteriální akutní gastroenteritidu. Virus je velmi agresivní, šíří se velmi rychle, napadá lidi všech věkových skupin.

Příznaky a šíření

Příznaky onemocnění jsou nevolnost (pocit na zvracení), zvracení, průjem a břišní křeče, případně mírná horečka, zimnice, bolest svalů a hlavy, celková únava. Onemocnění bývá náhlé a relativně krátké (cca 1-2 dny). Není proti němu žádný lék ani očkování.

Virus se šíří především konzumací kontaminovaných potravin i nápojů a přímým kontaktem s infikovanou osobou. Přenáší se též kapénkovou infekcí. Vzhledem k těmto charakteristikám bují zvláště rychle v uzavřených komunitách.

7ch) Nové zjištění: Prozánětlivý stav organismu je ovlivňován složením tuků v jídelníčku

Prof. Ing. Rudolf Poledne, CSc., Fórum zdravé výživy

Co je prozánětlivý stav organismu?

Prozánětlivý stav organismu je ukazatel charakterizovaný zvýšenou hodnotou CRP (C-reaktivní protein), která ukazuje na přítomnost zánětu a zánětlivého procesu (zejména bakteriálního původu) v organismu. Mírné zvýšení hodnoty CRP nad normu souvisí také s vyšším výskytem srdečně-cévních příhod, přičemž tyto mírně zvýšené hodnoty nemusí být vždy demonstrovány „viditelným“ zánětem. V právě dokončeném projektu v pražském IKEMu bylo prokázáno, že prozánětlivý stav s mírně zvýšenými hodnotami CRP může vyvolat i nevhodné složení jídelníčku, resp. nevhodné složení tuků v něm.

Hodnota CRP je tedy ovlivňována přítomností infekce či zánětu v organismu. Jeho hladina však může být do určité míry ovlivněna také genetickými dispozicemi (existují osoby, které mají tuto hodnotu geneticky vyšší) i životním stylem a působením vnějšího prostředí – nízkou

fyzickou aktivitou, chronickou únavou, tělesnou hmotností (lidé s nadváhou a obezitou mají hodnotu CRP vyšší), aj., ale také hodnotou LDL cholesterolu v krvi a skladbou jídelníčku. Zde je důležité podle výsledků projektu pražského IKEMu zejména složení tuků. Zánětlivé změny v organismu tak mohou probíhat neočekávaně i u lidí bez zjevných známek zánětu.

Prozánětlivý stav jako rizikový faktor srdečně-cévních onemocnění

Fakt, že prozánětlivý stav organismu působí jako rizikový faktor vzniku onemocnění srdce a cév, je znám již více než 10 let. Uvádí se, že čím vyšší je hladina CRP, tím vyšší je riziko srdečního infarktu.

I když jsou tyto hodnoty v porovnání např. s bakteriálním zánětem (kdy mohou hodnoty CRP přesahovat hodnoty v řádu desítek až stovek mg/l) zvýšené pouze mírně (v řádu spíše jednotek mg/l), jedná se o zánět dlouhodobý, který prokazatelně poškozuje cévy (zatímco bakteriální zánět po залéčení v horizontu 14 ti dní odeznívá).

Míra prozánětlivého stavu organismu předurčuje, jak se budou v organismu chovat buňky zapříčiňující ukládání cholesterolu v cévách. Prozánětlivý stav také ovlivňuje vlastnosti cévní stěny v souvislosti s jejím případným kornatěním (aterosklerózou). Je-li hodnota CRP vyšší, buňky, které mají za úkol odvádět nadbytečný cholesterol z cévní stěny, tuto funkci neplní a naopak přispívají k tomu, že se cholesterol v cévách ukládá. Tyto buňky se navíc mění a způsobují tak změny v cévní stěně, která je pak vůči kornatění (ateroskleróze) méně odolná. Snáze tak vzniká podklad pro srdečně-cévní onemocnění.

Jak je prozánětlivý stav ovlivňován stravou

prozánětlivý stav je ovlivňován stravou, zejména složením tuků v jídelníčku. Zatímco nasycené tuky (resp. tuky s převahou nasycených mastných kyselin) prozánětlivý stav zvyšují (zvyšuje se hodnota CRP), při přechodu na stravu se sníženým obsahem nasycených mastných kyselin (tj. výraznou redukcí potravin typu máslo, sádlo, uzeniny, tučné maso, tučné mléčné výrobky, dorty, krémy apod. v jídelníčku) a vyšším obsahem mastných kyselin nenasycených (obsažené v rostlinných olejích, kvalitních margarínech, tucích ryb), hodnota CRP klesá.

S největší pravděpodobností můžeme konstatovat, že se tento fakt podílel na snižování výskytu srdečně-cévních onemocnění v ČR a na snížení úmrtnosti v důsledku těchto onemocnění v první polovině devadesátých let minulého století. V této době totiž velice výrazně klesla spotřeba másla a sádla, jakožto zástupců nasycených tuků, a to např. u másla z 10 kg na 3,5 kg za rok. Zároveň vzrostla spotřeba rostlinných tuků a olejů, ve kterých je vyšší podíl mastných kyselin nenasycených. Nejenže se tímto krokem snížila hladina cholesterolu v populaci, snížila se také míra zánětlivosti, a tím pádem i úmrtí v důsledku KVO. V dalších letech můžeme snížení srdečně-cévních úmrtí přisuzovat také dokonalejším lékařským metodám a léčebným postupům, které se však začínají datovat až od druhé poloviny devadesátých let.

Odborníci z WHO kladou velký důraz na kvalitu tuků v jídelníčku

Současná populace konzumuje výrazně více tuků, než lidský organismus potřebuje, nebo se naopak tukům ve stravě zcela vyhýbá v domnění, že jsou pouze zdrojem problémů s nadváhou. Oba extrémny jsou však pro zdraví zcela nevhodné. To potvrdili v nedávné době i odborníci na výživu ze Světové zdravotnické organizace (WHO), když nově aktualizovali doporučení týkající se doporučeného příjmu tuků. Tuký ve stravě bychom neměli omezovat, a to ani v případě redukční diety – jsou jednou ze základních živin a měly by tvořit až 35 % denního energetického příjmu.

Světová zdravotnická organizace (WHO) a Organizace OSN pro výživu a zemědělství (FAO) společně vydaly tato doporučení týkající se konzumace tuků:

- Omezit množství nasycených „špatných“ tuků ve stravě dospělých na maximálně 20 g za den a v co nejvyšší možné míře je nahradit více nenasycenými esenciálními, tedy „dobrymi“ tuky.
- Optimalizovat příjem více nenasycených „dobrých“ tuků na cca 25 g za den.
- Minimalizovat příjem trans mastných kyselin.

„**Dobré**“ tuky obsahují nenasycené mastné kyseliny a měly by tvořit 2/3 doporučeného denního příjmu všech tuků. Zvláštní skupinou „dobrých“ tuků jsou esenciální mastné kyseliny, které jsou pro lidský organismus naprosto nezbytné – proto jsou označovány jako „esenciální“. Náš organismus si je však neumí vytvořit a musí je získávat ze stravy, stejně jako vitaminy. „Dobré“ tuky jsou většinou rostlinného původu a najdeme je v kvalitních rostlinných olejích a výrobcích z nich, jako je margarín nebo kvalitní majonéza, dále v ořechách a olejnatých semínkách a dále pak i v rybím masu. „Dobré“ tuky prokazatelně přispívají ke snížení rizik nemocí srdce a cév, vzniku některých rizikových faktorů metabolického syndromu či diabetu II. typu. Esenciální tuky jsou nezbytné pro tvorbu a obnovu buněk a pro mozek a jeho vývoj. Tuky jsou součástí buněčných membrán a napomáhají tvorbě některých hormonů, pomáhají udržovat tělesnou teplotu, jsou důležité pro využití vitaminů rozpustných v tucích a kromě toho chrání tělesné orgány. Součástí doporučení WHO se nově staly také informace zaměřené na tuky ve stravě dětí – volba tzv. „dobrých“ tuků, esenciálních mastných kyselin, je důležitá pro jejich zdravý růst a vývoj.

Odborníci z WHO dále doporučují omezit konzumaci nasycených, tzv. „špatných“ tuků na cca 20 g denně (u dospělé populace) a nahradit je „dobrymi“. „**Špatné**“ tuky jsou většinou živočišného původu, a to buď viditelné (máslo, sádlo), nebo tzv. skryté (např. v tučných mléčných a mastných výrobcích). Svou denní dávku „špatných“ tuků většinou nevědomky vyčerpáme konzumací tuků skrytých, viditelným tukům bychom se proto měli vyhýbat. Špatné tuky mohou mít na naše zdraví negativní vliv, přispívají ke zvyšování hladiny cholesterolu a rozvoji srdečních a cévních onemocnění.

Trans mastné kyseliny mají nepříznivý vliv na hladinu cholesterolu v krvi a mohou narušit správnou funkci buněčných membrán. Bývají obsaženy např. v náplních oplatek a čokoládových polevách, kde se často využívá méně kvalitních tuků. Dříve vznikaly při některých postupech částečného ztužování tuků. Současné kvalitní roztíratelné tuky a margaríny díky moderním způsobům výroby trans mastné kyseliny již obsahují pouze v nutričně nevýznamném množství, menším než např. máslo.

Jak ale dosáhnout požadovaného příjmu „dobrých“ esenciálních tuků? Stačí nahradit některé hojně konzumované potraviny jinými, vhodnějšími – např. místo másla použít na mazání na pečivo kvalitní margarín, místo šunkového salámu si dopřát raději krutů šunku, místo solených buráků uzobávat vlašské ořechy a vyhnout se laciným čokoládám či oplatkám.

Aby byl jídelníček vyvážený, jeho základem by měly být tyto skupiny potravin:

- ovoce a zelenina – obsahují dostatek vitaminů, minerálních látek, vlákniny,
- potraviny obsahující vlákninu – celozrnné varianty, luštěniny, ovoce a zelenina,
- potraviny obsahující zdravé tuky – rostlinné oleje, margaríny, tučné ryby, oříšky, semínka,
- potraviny s mléčnou složkou – mléko, mléčné výrobky. Preferovat méně tučné druhy (sýry s obsahem cca 30 % tuku v sušině, jogurty do 2 % tuku),
- maso a ryby – upřednostňovat drůbež, ryby sladkovodní i mořské.

Následující tabulka napoví, které potraviny z hlediska obsahu tuků je dobré do jídelníčku zařazovat, a kterým se spíše vyhýbat:

Variety potravin

Nevhodné potraviny (vyšší obsah SAFA)

uzeniny, trvanlivé salámy, paštiky
máslu, sádlo
tučné mléčné výrobky (jogurty, sýry, tvarohy, smetany)
cereálie
čokoládové náhrady (pochoutky)
mražené krémy s rostlinným tukem
tučná masa (bůček, tučné hovězí, všechna masa prorostlá viditelným tukem)
máslové sušenky, oplatky s polevami, croissanty

Vhodné potraviny (vyšší obsah MUFA, PUFA)

drůbeží šunka, šunka od kosti
rostlinné oleje, margaríny
polotučné mléčné výrobky (jogurty, sýry, tvarohy, smetany)
domácí müsli s vločkami
čokoláda s vysokým obsahem kakaa (minim. 70 %)
tvarohové krémy, tvarohové zmrzliny
libová masa, drůbeží masa, ryby (sladkovodní, mořské i tučné)
cereální sušenky, müsli tyčinky bez polevy

Ostatní

rostlinné šlehačky, náhrady smetany do kávy, palmový olej, palmojádrový, kokosový tuk

ořechy (pistácie, lískové, vlašské, kešu, pekanové, arašídy, mandle), sójový, řepkový olej, olivový olej, semínka

8) INSPEKCE PRÁCE

Státní úřad inspekce práce

Adresa: Janská 785/2 746 01 Opava

Telefon: 553 610 303

Fax: 553 610 309

E-mail: opava@suiip.cz

www.suiip.cz

Oblastní inspektorát práce pro Jihočeský kraj a Vysočinu

Vedoucí inspektor: Ing. Vladimír Toman Tel. +420 387 428 764

Adresa: Vodní 21 370 06 České Budějovice

Telefon: +420 387 843 411 (spojovatelka) +420 387 843 4xx (provolba)

Fax: +420 387 843 419

E-mail: budejovice@oip.cz

Úřední hodiny: pondělí:6:30 - 17:00 úterý:6:30 - 15:00 středa:6:30 - 17:00

čtvrtek:6:30 - 15:00 pátek:6:30 - 15:00

Kancelář Jihlava

Adresa: Třída Legionářů 17/4181 586 01 Jihlava

Telefon: +420 567 302 107

Fax: +420 567 301 262

E-mail: jihlava@suiip.cz

Úřední hodiny: pondělí:6:30 - 11:30 , 12:00 - 17:00 úterý:6:30 - 11:30 , 12:00 - 15:00

středa:6:30 - 11:30 , 12:00 - 17:00 čtvrtek:6:30 - 11:30 , 12:00 - 15:00

pátek:6:30 - 11:30 , 12:00 - 15:00

Manipulace s břemeny

Hmotnostní limity, ohledně ruční manipulace s břemeny jsou obsaženy v těchto předpisech: Nařízení vlády č. 178/2001 Sb., a jeho změna: Nařízení vlády č.523/2002 Sb. Obsahují vedle limitů ruční manipulace s břemeny pro muže i limity pro ženy, a to v ustanoveních § 8 a 9 v jeho příloze č. 5. Nařízení vlády 178/2001 Sb. (523/2002 Sb.) v příloze č. 5 části C.

9) Diskuse:

9a) Svačiny v mateřských školách – připomínky z ČŠI k trvalému odnášení odpoledních svačin domů, pokud je dítě řádně odhlášeno, není žádoucí trvat na tom, aby byla připravená odpolední svačina balena dětem domů a účtován celý den. Z provozních důvodů lze zabezpečit řádné odhlášky i snížením potravin pro přípravu odpoledních svačin. Trvalé odnášení svačin není vzato jako školní stravování (vyhl. č. 107/2005 Sb., §2, odst. 7 – jídla podávaná v rámci školního stravování konzumují stravníci v provozovnách uvedených v § 3, odst. 2 – zařízení školního stravování provádí svou činnost v provozovnách. Provozovnou se rozumí každý samostatný soubor místností a prostor, v němž jsou uskutečňovány stravovací služby...). Svačiny domů podávat zcela výjimečně (mimořádné vyzvednutí dítěte mimo stanovený režim atp.).

9b) Jak se zdražovalo v roce 2012?

Podle statistik se za potraviny a nealkoholické nápoje utratí kolem dvaceti procent všech čistých příjmů, další skoro tři procenta se investují do tabákových výrobků a alkoholu. Jen pro zajímavost – na vzdělávání to je jen 0,6 procenta.

Ceny potravin za poslední měsíce narostly citelně. Index spotřebitelských cen ukazuje, že vzrostly ceny mouky o 16,5 %, masa o 6,8 %, ryb o 12,6 %, vajec o 29,2 %, ovoce o 7,0 %, zeleniny o 21,3 %, z toho cena brambor o 45,5 %. Tyto údaje vyplývají z porovnání cen za prosinec 2012 a leden 2013, jde tedy o nejčerstvější údaje.

Jaké potraviny hlavně zdražují? V roce 2012 vzrostly ceny masa o 8,1 %, vajec o 53,6 %, jogurtů o 8,4 %, ovoce o 5,9 %, kakaa o 14,8 %, kávy o 16,0 %. Nižší než v roce 2011 byla zejména cena brambor – o 16,9 %.

Průměrná meziroční míra inflace v roce 2012 byla 3,3 %. Míra inflace: leden 2013, míra inflace vyjádřená přírůstkem průměrného indexu spotřebitelských cen za posledních 12 měsíců proti průměru předchozích 12 měsíců v %: **3,2**.

9c) Veřejná konzultace EFSA k návrhu vědeckého stanoviska přehodnocujícího aspartam (E951) jako potravinářskou přídavnou látku

Vědecký panel EFSA pro potravinářské přídavné látky a zdroje živin přidávaných do potravin (ANS) otevřel veřejnou konzultaci k vědeckému stanovisku přehodnocujícímu aspartam (E951). Tento dokument (stanovisko) je první úplné zhodnocení aspartamu, které bylo vyžádáno EFSA. Panel ANS vzal v úvahu všechny dostupné informace včetně nových dat o bezpečnosti pro lidi. Návrh stanoviska Panel ANS věnoval potenciálním bezpečnostním rizikům souvisejícím s toxicitou, karcinogenicitou a genotoxicitou, a také možným vlivům aspartamu, jeho metabolitů a produktů rozpadu na rozmnožování a vývoj.

Aspartam je náhradní sladidlo, tzn. patří mezi potravinářská aditiva (přídavné látky). Na obalech výrobků se uvádí pod svým názvem nebo jako E 951. Je účinnou složkou řady stolních sladidel (NutraSweet, Canderel, Equal, Fansweet, Irbis).

Chemicky je aspartam metylester dipeptidu, tj. sloučeniny tvořené dvěma aminokyselinami, které se vyskytují v přírodě. Za vysoce kyselých nebo zásaditých podmínek dochází k hydrolýze aspartamu. Nejprve se uvolňuje metanol a následně dochází ke štěpení peptidu, čímž vznikají volné aminokyseliny: kyselina L-asparagová a L-fenylalanin. Vznik metanolu je předmětem obav některých lékařů pokud jde o bezpečnost (zdravotní nezávadnost) aspartamu.

Energetická hodnota aspartamu je 4 kcal (17 kJ)/g. Vzhledem k vysokému sladicímu účinku se však používá v tak malých množstvích, že energetická hodnota z tohoto příjmu je téměř zanedbatelná.

Chuť aspartamu není identická s chutí cukru. Uvádí se, že je asi 200krát sladší než cukr (sacharóza), nemá výrazné vedlejší pachutě, které se u některých náhradních sladidel projevují. Chuť aspartamu však není identická s chutí cukru. Sladící účinek má pomalejší nástup a delší doznívání než cukr, což je pro některé osoby nepříjemné. Používá se proto v různých směsích sladidel, např. s acesulfamem-K, sacharinem, popř. jinými, u kterých se dosahuje chuti více se podobající cukru, vyššího sladícího účinku a vyšší stability.

Aspartam je při vyšších teplotách (již kolem 40 °C) nestabilní, rozpadá se na výchozí složky a ztrácí svoji sladkou chuť. Nelze proto používat do pečiva, neboť těsto se nenafoúkne jako při pečení se sacharózou. Aspartam se sype na moučnický až po upečení. Sladkou chuť ztrácí také při dlouhém skladování.

Aspartam je příznivý pro zuby (nemá vliv na vznik zubních kazů), tolerují ho diabetici, není však vhodný pro osoby s fenylketonurií (přítomnost fenylalaninu). Fenylketonurie (PKU) je zřídkavé onemocnění (s PKU se rodí asi 50 z 15 000 dětí), při kterém dochází k poruše metabolismu fenylalaninu. Ten se akumuluje v těle a způsobuje zdravotní problémy, např. mentální zaostalost. Osoby s PKU musí dodržovat speciální dietu se striktním vyloučením fenylalaninu a to od narození až do dospělosti nebo i v dospělosti. Ženy s PKU musí zůstat na speciální stravě během těhotenství.

Aspartam byl objeven v USA v roce 1965. Americký úřad pro potraviny a léky (FDA) po řadu let nepovolil jeho používání jako potravinářského aditiva. Teprve v 80. letech minulého století došlo k postupnému rozšiřování výrobků, do kterých se aspartam mohl přidávat. V současné době se aspartam používá ve většině light nápojů, do potravin, stolních sladidel, nealkoholických nápojů, mléčných výrobků, pudinků, dezertů, zmrzlin, cukrovinek a čokolád, cereálních výrobků, žvýkaček, ovocných konzerv, marinád, dresinků, zubních past a farmaceutických výrobků.

FDA sice povolil slazení aspartamem, zároveň však zdokumentoval více než 90 škodlivých příznaků při jeho časté konzumaci. Mezi jinými uvádí: otupělost, bolesti hlavy, únavu, závratě, bolesti žaludku, bušení srdce, zvyšování hmotnosti, podrážděnost, úzkost, ztráty paměti, halucinace, vyrážky, záchvaty, slepotu, hučení v uších, deprese, ztrátu sluchu, křeče, ztrátu chuti, nespavost, slabost.

Někteří odborníci dávají dále aspartam do souvislosti s nádory mozku, roztroušenou sklerózou, epilepsií, chronickými bolestmi svalů, chronickou únavou, Parkinsonovou a Alzheimerovou chorobou, cukrovkou, maligními tumory lymfatické tkáně, defekty novorozeňat aj.

V listopadu 2005 byly publikovány v časopise EHP (Environmental Health Perspectives) výsledky nové italské studie (European Ramazzini Foundation, ERF), které naznačují, že aspartam je karcinogenní činidlo dokonce v denní dávce 20 mg/kg tělesné hmotnosti, což je mnohem méně než současný akceptovatelný denní příjem (ADI), který je pro člověka stanoven na 50 mg/kg v USA a 40 mg/kg v Evropě. Na základě těchto výsledků se dochází ve studii k závěru, že je nutné přistoupit k okamžitému novému prověřování akceptovatelných limitů pro aspartam.

Panel expertů pro potravinářská aditiva, aroma, pomocné prostředky a materiály v kontaktu s potravinami Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA-AFC) vydal dne 3. května 2006 své stanovisko k bezpečnosti aspartamu. a dospěl k závěru: * Studie ERF má formální chyby, což vede ke zpochybnění nálezů, jak jsou interpretovány ERF.

* Na základě důkazů, které jsou v současné době k dispozici, není zapotřebí revidovat bezpečnost aspartamu ani dříve stanovenou hodnotu jeho akceptovatelného denního příjmu (ADI: 40 mg/kg tělesné hmotnosti).

Panel AFC poznamenává, že denní příjem aspartamu v Evropě je na úrovni 10 mg/kg tělesné hmotnosti a je i u silných konzumentů aspartamu značně pod hodnotou ADI.

(zdroj: portál bezpečnosti potravin)

9d) Kde najít vysvětlivky k výživovým normám pro školní stravování?

Poslední znění je uvedeno v příloze č. 1 vyhlášky č. 463/2011, účinné od 1. 1. 2012:

Spotřeba potravin odpovídá měsíčnímu průměru s přípustnou tolerancí + - 25% s výjimkou tuků a cukru, kde množství volných tuků a volného cukru představuje horní hranici, kterou lze snížit. Poměr spotřeby rostlinných a živočišných tuků činí přibližně 1:1 s důrazem na zvyšování podílu tuků rostlinného původu. Množství zeleniny, ovoce a luštěnin lze zvýšit nad horní hranici tolerance.

9e) Je možno podnormovávat suroviny pro přípravu pokrmů?

Jako opatření ke snížení počtu neodebraných obědů a zbytků ve školní jídelně je možno upravit spotřební normy jednotlivých pokrmů v příslušném receptáři podle místních zvyklostí a upravit množství konkrétních surovin přímo a snížené množství potravin používat pro přípravu pokrmů. Bude tak zajištěna příprava pokrmů pro nižší stav než přihlášených strávníků. Finanční norma na stravování bude propočítána na stav skutečně přihlášených. Navrhovaným způsobem „podnormování“ nebude plýtváno surovinami a hotovými pokrmy. O množství podnormovaných surovin rozhodne vedoucí jídelny společně s kuchařkou po přihlídnutí ke stravovacím zvyklostem a průměrnému dennímu počtu neodebraných obědů. Vlastní postup bude zanesen do vnitřních předpisů organizace. Je nutno přistupovat uvážlivě podle zkušeností z praxe, aby nedošlo případně k tomu, že se oběd na některého strávnicka nedostane. Tato situace vychází především z toho, že spotřební normy, tzv. receptury pokrmů, nejsou závazné, ale doporučující, úpravy jsou možné. Současná vyhláška o školním stravování sleduje výživovou hodnotu prostřednictvím spotřebního koše (příloha č.1 Vyhlášky č. 107/2005 Sb., o školním stravování, v platném znění).

9f) Je možno vyloučit ze školských služeb – školního stravování plnoletého strávnicka, který neuhradil stravné?

Zletilému žákovi lze podle školského zákona zabezpečit hmotnou péči, která zahrnuje i školní stravování. Úhradu za stravovací služby má většinou za povinnost osoba, která má k žákovi/strávnickovi vyživovací povinnost. O možnosti vyloučení ze školských služeb rozhoduje vždy ředitel školy nebo školského zařízení, který rozhoduje ve všech záležitostech týkajících se poskytování vzdělávání a školských služeb, pokud zákon nestanoví jinak (§ 164 zákona č. 561/2004 Sb., školský zákon, v platném znění), dále ředitel rozhoduje o podmíněném vyloučení žáka nebo studenta ze školy nebo školského zařízení podle § 31 odst. 2 a 4 (závažné porušení povinností stanovených školním nebo vnitřním řádem). Jestliže vnitřní řád školského zařízení výslovně uvádí termín úhrady stravného, a strávník byl prokazatelně s vnitřním řádem seznámen a úhrada není opakovaně provedena, strávník se písemně upozorní na možnost úhrady stravného v nově stanoveném termínu, popřípadě je stanoven splátkový kalendář i s uvedením případných sankcí vůči povinnému, je možno vymáhat pohledávku za stravné soudní cestou, ale i tak může být ze školských služeb rozhodnutím ředitele školy nebo školského zařízení strávník vyloučen.

Zapsala:

Olga Johanidesová

oddělení organizace školství

odbor školství, mládeže a sportu

tel.: +420 564 602 955

fax.: +420 564 602 429

e-mail: johanidesova.o@kr-vysocina.cz

Prezentace potravinářských firem.

Mgr. Miroslav Pech, v. r.
Vedoucí odboru školství, mládeže a sportu
Krajský úřad Kraje Vysočina

Krajský úřad Kraje Vysočina

Žižkova 57, 587 33 Jihlava, Česká republika

IČ: 70890749, **bank. spoj.** Sberbank CZ, a.s., **č.ú.:** 4050005000/6800

web: www.kr-vysocina.cz **facebook:** [facebook](#)
